

BENKE LÁSZLÓ
VESZTESÉG

Ez a könyv
a Nemzeti Kulturális Alapprogram
támogatásával jelent meg

© Benke László

A borító Kurdi István munkája

ISBN: 963 9377 65 1

ISBN: 963 8250 99 2

Orpheusz Kiadó, Budapest, 2005
Felelős kiadó: Deák László ügyvezető igazgató
Szedés és tördelés: Gulyás Mariann
Készült a G-print nyomdában,
felelős vezető Wilpert Gábor

Benke László

Veszteség

VÁLOGATOTT VERSEK

Orpheusz Kiadó – Hét Krajcár Kiadó

Veszteség

*Nem a gyümölcs és nem a hiánya,
vehetek a piacon, amennyit akarok,
nem a pénz és nem a hiánya,
dolgozhatok érte, amennyit akarok,
nem a dal és nem a hiánya,
dalolhatok éppen, hogyha akarok,
nem három felnőtt gyermekem,
bár csaknem mind a három elhagyott,
nem a feleségeim, elhagytam őket is,
rend szerint, mind a kettő elhagyott,
nem az öregedés, nem az, hogy magam vagyok,
vagy nem vagyok magam, nem az gyötör,
hogy van gyönyör vagy nincs gyönyör,
kedvesem is van, épp elég, amennyi kell,
otthonosabb velük az életem
e hányódásban is, mint amilyen volt,
és mégis, ha még nem tudom,
előbb-utóbb én is megtudom,
mert valakinek majd vallani kell,
hogy miért lettem esküszegő, semmiért,
miért vagyok csaknem vidám élő-halott,
nem azért, hogy élek-e, maholnap meghalok,
nem az Istent tagadtam meg én,
nem kegyelemért fázom, koldulok,
nem a semmi fáj nekem, az üres űr,
hanem a veszteség, a semmi fátyola,
mit mélyen eltemettem, mint e föld.*

*Te fájsz nekem, földem menyasszonya,
tündöklő suhanás, piros barackfám,
én is megérintettem vércsepp-szirmodat,
még gyümölcs előtt – te fájsz nekem
ifjúság, lelkem szegett szárnya,
mint fejszének kivágott fa, elárult képzelet,
szerelem lehullt virága, veszített rózsaszín.*

Csordítok nyírvizet

Csordítok nyírvizet

Kívül s belül a végtelen
homályos, mint a virradat,
éjszakát old a havazás,
fátylát a lélek fölveszi.

Gyermekarcommal, hópehely,
pillámra fagyva elmegyünk,
nagyfejsze sír a vállamon,
mesében hóban billegek.

Szentkirály fényes mezején
felbúg a fehér orgona,
az élet csupa hófuvás,
anyám is mindig elmereng.

Magába száll a hómező,
valami mindig elmarad,
a muszáj mindig követel:
erdőre megyek irtani.

Hűtsd le, te hó, a homlokom,
borongj, te borús kupola,
boldog és görnyedt ágakon
jégcsapok, szentek orrai.

Nyíresem kényes derekát,
erdeim fehér törzseit
tavaszodván majd megnyitom,
csordítok édes nyírvizet.

S hogy megremeg a hóésés,
nyírfa a lélek, gondolom,
megeshet én is nyír leszek,
nagyfejsze hüppög vállamon.

1974

Koszorúzás

A szónok
állig
ünnepi beszédben.

Fegyvertelen dühök
fuldokolnak
lenn.

Különös születésnap,
különös temetés ez.

Gyávák és papok
újmodi miséje

Hozsánna
a földön átsütő csontokon,
a bukás diadalmaskodik,
a lélek megnyomoríttatik,
elhatalmasodik rajtunk a hozsánna:
hozsánna
néked győző!

Megkoszorúzzuk
szoborba fojtott mozdulatod!
– Szobor,
szólalj!
Fölordhatom?

– Minden hatalmat...

Állok.

Pántlikák a zászlók.

S mint zsíros lé
csorog
a szónok állán
a szó.

Se víz, se vér.
Térdigérő nyál.
Tömegméretű szélütés.

1967

Örökség

Ezt a felbolydult méhkas-szenvedést, anyám,
neked köszönhetem, te hagytad rám.
Nyüzsögnek lelkemben bacilus-csillagok,
rámhagyott fájdalmad bennem vacog.
Te lángolsz bennem vak éjeken át,
tőled kapja illatát a virág.
Torkot fojtó sivatagban oázis a neved,
tisztaságodtól csillognak elérhető hegyek.
Fű, fa, virág, kövek és vizek szava
hozzád fohászkodik: gyere haza, gyere haza!

Imádság

Jöjj be hozzám, házamat kerülő kedves,
kit oly régen öleltem,
napfénygyújtó kosárkádat hozd el karodon,
hadd tüzzem tûzedre pislákoló lángom,
szítsd föl lobogássá,
töltsd színültig ifjúságom aranyserlegét
piros szerelemmel.

Ünnep

Anyám kezében
éneklő meszelő
nyomában
fehérlik a kicsike szoba.
Mint lelkiismerete.
Anyám fekete ruhában
szomorúság.
Falevél-arcát
idő-hernyó eszi.
Kezén rózsafüzér-bilincs.
Hét törrel átdöfött szívéből
felszakad a vágy.
Énekel.
Messzenéző szeme engem lát:
– Miért megy a templomba? – kérdem.
– Pogány, pogány!
És imádkozik értem.

Elvágódás

Faggatóztam, néztem a dadogó vadludak vonulását,
életem szűk udvarban bontogatta vitorlavásznát,
csattogtak, lobogtak a frissen mosott ingek:
– Zokogj csak, anyám, de én majd fölkeríngek!

Hûség

Innen el nem mehetsz,
ide köt a kert sírása.
Hallgatnod kell
a karóhoz kötözött virágok énekét.

Jó utat!

Kitakaróztál a sárból,
anyád fájdalomából,
elmehetsz.
Felépítheted
a tengernek vélt
történelmi pocsolyánál
hitedet.
Lépteid,
ahogy az ősi mező csöndjét
felverik,
eleve elrendelt sorsod
zengetik.
Jó utat!
Porköpönyeg lepje válladat,
napsugarak verjék
bronzosra arcodat.
Jó utat!

Szelekké nőttek a sóhajok,
görnyedtté gyúrték a földed,
s a göröngyökben
amikre lépsz,
megkövesedett a szenvedés.
Lándzsáikat szerte szórták
az elhullt győztesek,
tenyerükből
vadrózsák véreznek elő.

De nem a fájdalom,
a megtört öröm
emlékezete figyelmeztető:
a tűznek
benned is korma lesz,
úgy menj tovább,
hogy a vadak is hozzád szelidüljenek.

Hazatérés

A napraforgókat rendre lefejezték,
sugaras fejüket sarlóval leszelték,
megrakták szekerünk koporsó formára,
felültettek engem a legtetéjére:
halál lángolásba,
halál lángolásba.

Szekér a harangszóban

Aznap este,
mikor napraforgóval megrakott szekerünk
megállt a harangszóban,
apám fekete kalapjáról lassan pergett
alá a sötétség. Csak én láthattam,
a gyerek, a levágott napraforgófejek
sugaras lángolását. A kamrában
már égett a mécs, friss petróleumszag áradt,
lopózott inkább, mint a szegénység.
Ma is hallom a dobolást: az éjszakában
sokáig botoztuk, vertük a napraforgót.

Virágok forradalma

Megvallja színét minden virág
s egy forradalmi seregbe gyűlnék.
Csak a tök sunyít, a trombitás,
és elszívja nedvét az édes anyaföldnek.

Pajzsot emel a napraforgótábla,
göcsörtös homlokán viszi a Napot,
dörmögve sújt a köles buzogánya,
s feldübörögnek vérvörös pipacsok.

A villasoron új-hölgyek: mimózák,
s a húsos orchideák gögje roskatag.
Vad csörtetéssel indázó vadrózsák
lángoló karokkal a rácsokra rontanak.

Séta a Váci utcában

Két öklöm: külvárosi kődarab.

– Mit kezdjek vele?

Nézegetem a fényes kirakatokat.

– A magamét törném össze vele?

Hogy felment a forradalom ára,
és milyen suta a tükörben alakom,
s a próbababák kecses mozdulatában,
lám, mily belvárosi a forradalom.

Szorítom a követ. Visszaszorít.

Tétova öklömben sorsom kettéhasad.

Fennakadt mozdulat

Úgy voltunk vele,
mint ami az előbb
még kezünk ügyében volt,
de már hiába keressük.
Megállt mozdulatunk a levegőben
és elfeledtük azt is.
De aztán azon a nyáron
recsegő szekerünk nyomában jött a hír,
a meggyilkolt híre.
Csak suttogva mertük a nevét kiejteni.

Örökség

Rámhagytad
kezednek gyümölcsét,
pólyában szomorú kenyered,
rámhagytad
hőkölő haragod,
az elkövetendő bűnöket,
arcom mögött a fekete lapot,
a bűntudatot,

rámhagytál
egy elnémult madarat,
egy éneklő ravatalt,
egy országnyi kakukktojást,
s engem, apám,
a balkáni gazban
széttördelve
hagytál számlálatlan
félelemben,
a félelem okát is veszelve,
felhúzott szívvel
a vasból kovácsolt század sűrűjében
számolhatom idült örökségem.

Ime,
a nagyja.

Nem öltem érte
sem önszántamból,
sem parancsra.
De az elkövetendő bűnökre mondom:
énekre tanítom elnémult madaram.

A csönd is szót emel

A csönd is szót emel,
vigyázz, hogy megállhass a lesütött szemek előtt.

Keserű, locsogós, esős idő ez.
Hol van egy felhőt romboló sugár?

Elrejti magát a kéklő messzeség,
a szerelem is elhagy,
dolgaid
összeesküdtek ellened.
Némán ülsz, pedig tudod, szólnod kellene.
Rezdületlen tengerek szégyenét hordod izmaidban
s a kertben karóhoz kötözött virágok énekelnek.
Bujkál s naponta rádkiált a lelkiismeret:
feszül a szó, de nem nyílik a száj.
Csak a tárgyak sustorgása tölti be a csendet.

Keserű, locsogós, esős idő ez.
Hol van egy felhőt romboló sugár?

Isten likas kötényében

Báránfelhő a falu
fölött. Fiam, isten likas kötényében vagyunk
mindannyian. Anyám lelke megzörrenti
a jegenye száraz leveleit, békességre inti
a hetyke füveket. Ne félj,
ne féljetek! Angyal bujkál a csillag mögött.
S anyám a szöggel átütött
edénybe vizet önt,
s a kiszáradt konyha földjét megöntözi.
Hétköznapi siető nyolcasokat,
ünnepen csigázó karikákat pingál
a kehes agyagra. Őrzi a port?
A mindent megbocsájtó szegénységet?
Fanyar virágait a föld fölissza, emlékezetem
megőrzi. Miért? Mi haszna?
Csámpás ciróksöprűm a megmondhatója.
Hallhatatlan sírás röpköd; anyám az örök
padlásfeljáróban,
ahonnan ömlik a por.
Port szítal az eresz alja, por száll
a házunk ablakára,
de átüt rajta a gyerek-
korom, s a Városba fut.
Végrehajtószagod van, ciróksöprű,
végrehajtószagod!
Utánam a Himnusz integet.
Táncolj csak te csámpás cirókseprű, imbolyogj

a sápadt házfalon, a zöld udvaron
átröpültem. Cserebogár,
te versből röppenő cserebogár
után futkosó gyerek... Korom
dobozba zárt, és nincs híd
nem-volt-ifjúságomon, hogy átvezesselek.
Isten likas kötényében vagyunk mindannyian,
s az árnyékom, mint a csapda,
rám csapódott. Viszem magam,
viszem a hátamon kő és üvegcserepek,
mellkasok, hörrenő lemezek
roncsain át,
oda, ahol valamivé még lehetek.
Mert lejárok, mint az inga,
bután megáll bennem az árnyék,
lassan, álomtalanul
éjjeledek. S ha lemegy a Hold,
feljössz-e az ipari égre,
képzelet? Csak egy árva seprű
cirókál a műcsillagos kupolában,
emberek. Szobányi dobozban,
világgá szűkült falak között,
föllapozatlanul.
Hallgatják a híreket:
Mialattunk a parketta megfagyott. Vadludak
a világ négy sarkában.
Dadogjatok.

Holdözön

Formarobbanás:

csupasz fény,
felhőfutás;
összehegesztett

égdarabok:
sebvonulás,
holdözön,
konszolidált;
csöndarany,
lombropogás.

Holdügetés.

Földön, a
holt ügetőn
árnyék,
árnyék után.
Nyírfa derék,
nyírfa parázs.
Vadlovakok
jönnek a
vaslovakon.

Vonaton

Szívemen átrobog a táj,
ez a darabka hazai föld.
– Hogy is hagyhatnák el,
hószikrákba öltözött édesanyám! –
Szülőhazám
a keménységével is ide köt.

Születésnap vers

Gyermekkorom harangszava
széttörött.
Huszonhat évem
huszonhat
sároldozó
tenger-bokra-tócsa.
Mélyükön
egy-egy templom tornya
megfordítva szédeleg.
Huszonhetedszer is
eljött a kisgyerek
s a huszonhat tócsa
remegő tükréről
kék eget,
harangszót mereget.

Piros barackfa

Nem lehet az szelíd,
aki vérző testedből szakadt ki;
én is megérintettem vércsepp szirmodat,
s azóta fölemelt ujjakkal tudok csak vallani,
tőlem esengő szerelmet ne várj.
Ledönt és naponta újra talpra állít
egy roppant rügylobbanás,
pedig lelkem nyugalmat áhít, de a báránynak is
tigrisként kell élni a feltámadásig,
hogy kinyíljon minden virág, harsanjon a rét,
s lélekezendítő legyen piros suhanásod.
Szívemből a zuhanóröptű sirályokat
s a magány fekete varjait is űzd ki örökre,
s ha majd az örömben eggyéfonódhatok veled,
földem menyasszonya, esküdözést akkor se várj.
A hűség csak cifra rongy, önérdek, rendjel
annak, aki hivatalból a mellén kívül hordja,
én úgy vagyok tiéd, hogy nem is veszem észre,
csak versírás közben, húsz centivel a föld felett,
amikor emlékezem tetteim szívütemére.
Lobogj föl piros barackfám: példád nyomán
minden ép ág kibontja kincseit, s tüzed ígézetében
engedj engem járni elmúlásomig.

Legalább egy kardvirágot

Egy ostobácska
előregyártott vallomással
mit is kezdhetnék,
hogy a képzelet helyére állj.
De hogy lehetnék
a hétköznapi jó önkéntese,
ha szívemre nincs mit felvegyek.
Legalább egy kardvirágot vihetnék neked!
Egy suhintással megölhetnéd
magányomat,
ikertestvéredet.

A nőnemű város

Meglesni őt a hegyre mentem,
ahová minden szenvedély felgyűrődött.
Mögöttem sziklák imbolyogtak,
alattam, mintha katlan, forrt, gőzölt
és felcsapott a szesz láng,
nyerített és táncolt a nőnemű város.
Tombolt a rítus éjre éj
füstből és fényből vont fejére glóriát,
szórta pénzt s a szaxofonokból
nők és lovak trappoltak a falakon át.
Maszkok röpködtek össze-vissza
s jobban látszott ki hegyre bujdosott,
keserűfű száradt szája szögletén.
Chagall hegedült a Vár fokán
s ahogy a vállamra onnan áthajolt,
fülébe súgtam:
te félfrancia, félorosz,
olyan vagy, mint a városom,
s az én szeretőm, az elhódított,
metszett poharat emel a kezében,
mintha röpülne, de már szívére hűlt
a csillogás, a vágyban megmeredt,
koccintgatással telik élete
s markolásszák röhögő idegenek.
Fesd hát zöld zenéddel át
az én bőrömet is,
s kicsit hülyén még azt motyogtam:

Jézus segíts!

És eszemvesztve csobogtam már
a fényfolyóban, vittem a Körúton
testem vad szagát, hogy kétmillió magány között
megkeressem őt,
kinek szeszes nyakán kék holdat
vagy vért gyűjt a szám,
mire hajnalodik.

Gyár, díszben

A csinnadratta mögött
dideregve cipeljük a némaságot.

A gyár
díszbe öltözött.
Piros, kék, sárga
égő-koszorút
aggattak a gyárra.
S a vasra és reményre
valahonnan köd szivárog.
Színpompás
novemberi köd.

Nem.
Nem szivárog.
Ráhömpölyög.

Óezüstben

Mikor az ember röstelkedve hordja homlokát
s a gomblyukban letört virág szorongva szégyenkezik,
a vizek óezüstben rebegnek értünk bűnbocsánatot.
Ily szép időben elkenődni szinte jó
s az erkölcsökre rálegyinteni.
De mit tesz a Hold az elfogyó tekintetek fölött?
Billeg fázékony újjhegyén és topog,
vagy száll alá emberi méltóság után.
Az is lehet, hogy balett-táncosként rója köreit
s kerít feje köré önglóriát.
Megesik.
E modern korban öntörvénye szerint szövődik
fény, homály és megaláztatás.
Fázom óezüst sugárban fővilágosító.
Rekedt reflektorodban podvás a fényhasáb.
Milyen silányak gyújtópontjaid!

Villámfénynél

A távolban dörög
s a keretben
itt rezeg az üveg
s dong
dönög
életem átlátszó
gondolata:

Nem vagyok golyóálló.

A beszélő szerszám

Kisöccse vagyok a nagykalapácsnak,
és van bennem a boldogságra hajlam.
De csak a csengés ütemét őrzöm én,
a beszélő szerszám. Elhallgattam.

Arcom magasában

Fuldokló ablakom mögött
arcom magasában
végzem a belső szereléseket.

Lecsavart fényemnél is látom
a hiány
egyre tökéletesebb.

Lármázik a lélek,
hogy mit tegyen
s mire elgondolom

elfordul tőlem minden
alkalom
s a réseken
időm elszökik.

Ilyenné lettem
s vagyok önmagamból
kilakoltatott árnyék,

akinek a fény is
fáj még
neándervölgyi éjszaka.

A fájdalom tücske

Észrevétlen a fájdalom,
átszökkenve a gátakon,
a hajamban elzizegve
belecirpelt a szívembe.

Úgy feszíti élet-húrom,
hogyha nem szól, magam húzom.
Cirpelések közt hallgatom:
ég a tájban a fájdalom.

Cirpelésnek kényes tücske,
össze vagyunk hegedülve,
úgy össze vagyunk dalolva,
ha nem lennénk, hiányozna.

Keserédes kenyérgyürke,
te vagy ki a tücsköt küldte,
nem megy már ki, nem is cirip,
sírt és lassan, azt is kicsit.

Otthontalan

Ideiglenes bejelentővel házalok,
kínálgatom szívemet az otthontalanoknak.

Gyárnegyed

A nagydumás kémények árnyékában
lesütik szemüket a házak.
Kerítéshez támaszkodnak
s néha-néha összenéznek.
A jövő elfáradt ideérni.
Lábuk előtt
szánnivaló utca lődörög a
temetőig, gyárig.
Erre mentek el a férfiak
s az édes nők.
A macskaköveken
macska tekereg.
Nem tud egerészni.
Örülnek a darazsak,
a legyek,
ha süt a nap.
Szegefű topog az ablak alatt,
színét keresgéli,
rázogatja kormos szirmait.
A tűzfalak repedtek,
ráncosak.
Itt, ott golyóütötte seb.
Nem könnyű meghalni.
Ideszokott a szenvedés,
hallgató,
mint a küszöbre vert
szerencsepatkó.

Időm múlása

Motyogva jár az óra körbe,
időm hullatja
lassú lombját,
széthordja szél
a perceim
s a tér sarkába
halomba söpri majd.
Eső
pereg
alá,
trágyává mossa
szerveim,
a sárnak vissza így adom
örök haszonra
édes sóimat.
Fölöttem gyöngé fű zizeg
dongó kering,
tehén legel.
Őrízze a fiam
és bocsássa meg,
hogyan egy üveg
tintaért
eladtam őt.
Istenem,
te meg csak
tedd a dolgodat.

Búcsú a fejőkétől

Eltűnsz, fejőkém? El?
Te elavult,
tejszagú szerelemmel telt edény –
mi hasznot hajt a kép,
képed szívem zugában?
Leülekszik a vér
a sugárutakon
s a motorizált esti csók
hiába robog göndör illatért.
Fejőkém –
az isten tudja mért
hozott eszembe
a benzingőzös környezetet.
Elakad az emlékezet
s a mindenható ész
nem tárol lim-lomot.
Ég veled!
S ti szegény marháim,
jól tejelő haszonállatkáim,
tőgyetekről hullott levél
a gazda-kéz,
hát bőgjetek
egy utolsó mélabúst.

Te, vitéz!

Hát ennyire futotta?
Lassan kikészülsz, te koszorús köszörűs?
Vaspor volt a szikra-ív, szétfosló indulat,
a hűtővizet akartad fölgyújtani vele?

Nem vagy több sunyi szorgalomnál,
te híres rendteremtő:
összeszerelted a hangyabolyt!
S hogy nem látsz túl rajta?
Kaparj, nyüzsögj, te hangya,
te, vitéz,
míg föl nem zabál a havifizetés.

Vigye a mankóját!

A mankót, édes asszonyom,
mit öntől uzsorára akkor kaptam,
mikor fülem a sok szép
ígérettől oly hegyes vala,
mint a számáré, visszaadom.
Köszönöm önnek, asszonyom,
a hónalj-alá-valót, vegye s vigye,
tőle én már lépni sem tudok.
Ígéretét költeni dolgom volt elég,
panaszra oka nem lehet,
mivel oly szorgalmasan nyomorogtam,
mint a sánták, kik ugyancsak
önnek (eszméje tárgyán) ugrándoznak.
Föl és alá, pontos szabály szerint.
Magam már csak így, mankótlatul,
hosszú betegségből lábadozva
s bár bicegve – saját talpamon.
Kérem, asszonyom, ezért
azért sajnáljon kicsit,
a rokonszenvezést megfizetem:
elnézegetem az ön mankós
szamarait s naponta kétszer
meghallgatom, miként kiáltják:
el az ön megváltó iáját.

Szánalom

Késsel,
vassal,
kinek mije volt,

mikor utolérték,
vére
már alig-alig folyt.

Holtában,
ahogy rájuk nézett,
kökény-szemében
száanalom fénylett.

Félelmükben a győzők
utoljára
egymásnak estek.

Megörültek,
megörültek! –
zúgták felettük a fák,

s lombja levelére gondolt
minden
összeégett ág.

Esik

Mintha valami isten nyála,
csorog az eső Európára,
esik,
csak esik
negyven napja már.

Lucsokban a szerelem is
negyven napja már,
nem lát az ember emberig,
múlttalan és jövőtelen
zárult rá a láthatár.

A földműves is be van zárva
negyven napja már,
kaszáját míg kalapálta
aranyszőrű gabonáját
előntötte sár.

Micsoda sár ez, Istenem,
mennyi férget megterem!
Harminchárom csigolyámon
negyven napja már
eső férge furulyál.

Az átmeneti állapot

Uraim,
unom a hurrászalvétás harmóniát,
a késsel-villával cseresznyézést,
paprikáskrumplitól a puncstortáig
vezető perspektívát,
a kirakati próbababák
kupleráji mozdulatát,
unom az államosított zsuzsikát,
uraim
unom az anarchiát,
a dezodorált halpiacot,
halkonzervet,
csepürágót,
a fölplántlikázott édeskáposzta-fejet,
uraim,
unom a birodalmi szédelgéseket,
a rakétákkal aládúcolt eget,
életem felett
a hangnál sebesebben vijjogó tigriseket,
az éji lampion alatt a négyhatalmi,
négyszögletes trubadurokat,
és így tovább,
a lakatfán a lakatmadarakat,
sígytovább,
uraim,
unom.

Védtelenül

Arcomat zseblámpával kitapogatták
könyveim átpörgették.
Így már a gondolataik mögé láttam
s a torkom elszorult.

Hetvenhetedik tudósítás

Itt élünk a város közepén
föllapozatlan panelfalak
terhére, s terhére
asszonyainknak, gyerekeinknek
és önmagunknak.

Bárcsak hihetném, hogy mindez
a véletlen műve,
bárcsak hihetnék valami szövetségben!

Idejutottunk,
épp ide,
hol a korinthuszi emberlenyomat
minden eshetőségre felkészülve
borral, virággal és csokoládéval
bekopog a szomszédjához –

hiszen ők is itt élnek,
írtózva,
várva
egy kopogásra.

Lerakván terheit a látogató
szájában a drótok megerednek,
s azon nyomban ők a rendőrségre,
a rendőrség színe előtt remegő szájjal:

– Hihetetlen, kérem, hihetetlen!
Mi a befagyott parkettába süppedt
tükörképünk fölött
a mindennapi leckét...

– parancs szerint,
egyedül,
ahogy Indiában –

ő meg beszélgetni...

Beszéd az autóbusz utasaihoz

De az isten szerelmére,
ne húzódjatok el tőlem!

Jött az idézés,
menni kellett,
oda
ahova nem süt be a nap,
ahol pecsét alatt
remegnek SZIGORÚAN TITKOS nyárfalevelek,
igen,
mint a kígyó kése,
várva alkalmas szisszenésre,
várva a félelem konkrét kézbesítésére.

Bevallom
nem vagyok mozihős,
beszari bokor vagyok,
olyan a szemem, mint az asztalilámpa,
úgy ültem ott, mint az asztalilámpa,
görbe lélekremegésben,
poklom bugyrába kiabálva,
bele a valóság szutykos fülébe:

máskor ne bízsa rám
felséges titkait,
mert kifecsegem! –

s erre itt ez a
buszon is megjelenik,
kacsingatással riogat,
hogy leválasszon,

testvérek vagyunk,
mondta bent is,

én meg azt hittem
mindig patkányluk rejti.

1970

Ajánlom magamat

A porfelhő zsákja
a zsák porfelhője.
Minden megeshet. Eltűnök
én is, egy híren fönnakadok.
Fogódzót mégse keress.
Tanácsom sincs. Szégyenletes
dolog ez is, ahogy készülődöm.
De kit ajánlok föl, ha
ajánlom magamat?
Gyávaság?
Kezek örvénylenek
körös-körül. Hogy leveleznek!
Szomjúság ez is, bár oly messze
már a tűz, épp azért.
Ütve a földbe
tölcsér és hallgatás.
Izzó a kapcsolat. Fogak
parazslanak szétválaszthatatlanul.
Állni kellene,
vízben ég-darab, akárhol.
Víz alatt. Feledni
bőröd harmatát, rímes jóslatot.
Egyedül, mint a gondolat,
elandalodni semmiségeken.
Mert fölerősödik minden suttogás,
nő a háztetőn
a kummogás, a hüppögés, a nyávogás –

macskák és békák zengik a
lélek naturalizmusát.
Az erkély benépesül,
fület növeszt. Minden
megeshet. Az alkonyat zsákja
a zsák alkonya.
Annyi év után
még ez is.
A szó
nyelvem bénítja meg.
S hol ma oly kerek
elkésett mondaton játszhatom
el az áttûnést,
minden egyre megy.

Ceruza üres papírral

Papírra dőlt ceruzám
havazd be, csönd.
Nincs válasz.
S hogy az Isten sem segít,
nem tragédia.
Életem
se jól, se rosszul áll.
Áll.
S míg élhetek
csak hozzá fordulok.
Adj erőt!
Adj erőt
papírra dőlt ceruzám,
hogy ezt a rám kimért
szögletes magányt
ne adjam át
én senkinek.

Kék mosoly

Búzamező, búzavirág,
hová lett aranytrombitád?

Kék mosolyod, az a gyöngé,
sírdogál kévébe kötve.

Szó

Te rejtőző,
te vetkőző,
ragyogó
meztelen
szó.

Arcomat felbontó,
fehér papíron
borzongó
fekete
hópehely.

Pilléző életjel,
első és utolsó
bölcső,

védj meg és védekezz,
fegyverem
szó.

Változás

Változás

A magban másik oldalára fordul a féreg

Kihantolt emlékezet

Gyökerek.

Sírgödör falából kiálló gyökerek.

Micsoda kapaszkodás

méltó lét után! S szülő-

földem merül föl. Hol a temető

mellett fenyveserdő áll.

Féllábú fenyveserdő áll.

S gyökerek,

sírgödör falából kiálló gyökerek.

Sárga föld, halálzagú. Örökké

porhanyós. Az emlékezet

nem tud elszakadni, képtelen

levetni múltja terheit.

Talán ha hallgatok –

nem marja magány arcomat,

mely mint a nyári ég, könnyű most.

Felhőt hessentek el, s gondolom,

ez hát a nyelv tűnékeny rebbenése.

Gyökerek.

Sírgödör falából kiálló gyökerek.

Amott kígyó csusszan át

a kerítés alatt – rezzen egy

száraz fücsomó. Bent

katonák, köcsillagokkal fekszenek.

Emitt meg nagyanyám. – Nagyanyám,

dícsérték-e a bablevest?

– Micsoda testvériség!
Micsoda ragaszkodás!
Temetőben is külön-
kerített hazában nyugszanak.

Gyerekkor

Tejkoromban,
mesék kellős közepében,
este mikor csillag lobbant,
az én anyám gyufát gyújtott,
s magasodva
szentként, szépen,
fölmutatta, mint az Urat.
Úgy vitte föl azt a lángot,
lelkéből az árnyat oldva,
föl a szegre,
istállónkban
gerendára
fölakasztott
lámpásunkba.
Énnekem még nem volt árnyam.
Lámpafényben,
mesék kellős közepében
tejre vártam.
Faküszöbön üldögéltem,
úgy vártam az édes tejet,
anyám keze lüktetését,
tehéntőgyek halk zenéjét.
Az én anyám azt mesélte,
minden este mondogatta,
habzik a tej fejökénkben,
Jézus lesz a jászolunkban,
lámpa ég a fejünk felett.

S ki volt az a holdas árnyék,
ki lépte át küszöbünket,
mesék kellős közepében
ki itta el meséinket?
Édesanyám,
mért nem mondtad,
hogy a hóhér,
hóhérunk is,
tejet iszik fejökéből.

Ha felnő a gyöngyvirág

Gyöngyvirágként
könnyen voltam,
levélanyám
védelmében
szüntelenül
nem zokogtam.

Történet

Képzeletem a szépség inváziója
volt. De már az emlék is fölfüggesztve.
A történet malma
porrá őrli hitem,
porrá őrli akaratom,
felőröl az egybirtokos szerkezet.
Hittem? Hittem: életre kel
a mélytengeri csoda
s felkiáltok: íme a négydimenziós tükör,
fürdesd meg fényében
eltitkolt arcodat, Uram, és lásd:
pompás a te aranyarcod!
Hajolj fölém, Uram,
és gyönyörködj bennem,
eljött a régvárt ünnep,
édestestvéred vagyok, Uram!
S hozzáláttam, hogy fölszántsam
a halál csontfehér nyugalmát,
hogy termővé tegyem a riadalom hullámvölgyeit,
de te elsötétült arccal süvöltötted:
művembe ne avatkozz!
Szégyenkezhettek most
az útból elkotródva, félhetek,
mint egy állat, reménykedhettek,
sírhatok
ellenem fordult történetemen.

A legitimitás kérdéséhez

Én nem bíztam rá,
te nem bíztad rá,
ő nem bízta rá,
mi nem bíztuk rá.

Ki bízta rá?

Hatalma
gyökértelen.
Hatalma
törvénytelen.

Elégia egy közönyös archoz

Ablak, te jégvirágos,
kulcslyuk egy rút világhoz,

jaj, csak nem venni észre,
nem venni semmit észre,

leskelődni csak, bízni,
mélyben a gyöngyöt hinni,

de jaj, csak meg ne lépjek,
rejtse el arcomat, védj meg,

nyiltszíni futóárok
csontommal ne virágozz,

légy csak a látszó senki,
ki ahogy tudja, rejti,

ó jaj, csak meg ne tévessz,
magamtól meg ne léptess,

higgyem a gyöngyöt mélyen,
s halj meg, hogyha majd kérem.

Folytatás

Itt ez az idő,
mi közöm hozzá,
folytatom mégis:

menekülésem,
menekülésed,
menekülésünk.

Ki ez a fáradt
nem-lehet-ember?
Mit őrzök én itt?

Mi lesz belőle?
Mi lesz belőled?
Mi lesz belőlünk?

Foszló gerinccel
láncolt helyünkön
sikkadunk lassan,

tűnünk a tájban,
elmos a zápor,
föltúr a vadkan.

Hogyan folytatnád?
Hogyan folytassuk?
Hogyan folytassam?

Vakon is jó lesz,
szememre hályog,
ne lássam többé:

menekülésed,
menekülésem,
menekülésünk.

Életrajzi jegyzet

Szégyenem, ha tehetetlen
nem volt hová eltemetnem,
éltem annyi szabadsággal,
hogy a végén, halk sírással,
magam elnyugtassam.

S téve dolgom, undorodva,
szolgák között alázkodva,
magamat is megutáltam.
Jaj, de sokszor megkívántam
sorsosaim vérét.

Késem a köszörűkövön
kifentem, hogy majd ledöföm
a janicsárt, a főnököm,
s leomlik vele börtönöm,
töletek mi elzár.

Öljön újra szolga szolgát?
Ezt a kérdést jól föladták,
mióta trónt, bármekkorát,
emel fölénk a szolgaság.
Emel s ledönt, emel s ledönt

és így tovább, és így tovább.

Kábulat

Faragott székek karfájára
dőlve gyónnak – már mióta!
Pózos fejük mi tartja így?
Mindegy, mondjuk – húsz év óta?

Tartásukkal a szálmunkat
s a fölsorolással elnyerik.
Terhes lehetett ilyen messze
cipelni véres bűneik.

Kipakolnak most, szépen, sorba,
közszemlére szavuk vetik.
Szájas múltjuk szájuk gyónja,
S megbocsájt a papjuk nekik.

Sokak sorából nézem őket.
Kár, hogy a vadság – nincs, lehullt.
Elolvadt az is, mint az ostya,
miért a nyelvük remegve nyúlt.

S ahogy felállnak, kábulunk csak:
suhog rajtuk a fehér tóga.
Utat engedve kettéválunk
mióta már, mióta!

Álom

Tegnapról már virradó éjszaka
részt vettem nemzetünk nagy tengerének
avatásán. Tisztán értettem:
a szónok nevezte így,
aki elérhetetlen magasságban lebegett
fölöttünk, valahol a Hadak Útja
végén vagy elején,
kezében papírköteggel,
amely időnként szenteltvízsóróvá
változott. A hallgatóság
soraiban uszkálgattam én is.
Nemzetünk nagy tengerének állandó langyos
hőmérsékletét
a víz alatt körbefutó csövek
utánozhatatlan kattogással biztosították.
Az ágymeleg hullám-
zásban látható elégedettséggel
bukdácsoltunk. A hangszóró zenét szórt,
kinn a parton öreg cigány
hegedült, s a lábánál félkönyékre dülve
feküdt a lánya.
Nem gondolt már anyatejre, szájából
mellforma micisapka lógott s a szónok kezében
egyre sűrűbben változott
szenteltvízsóróvá a papírköteg. Szólt
az öreg cigánynak is, mi is intettünk neki,

jöjjön közénk, úszkáljon velünk
a nemzeti vízben.
De ő csak hegedült.
Aztán belefeküdt a Prokrusztész-ágyba.
Zavarba estem,
mert ebben a pillanatban került sor
nemzetünk nagy tengerének felavatására.
Ott fenn a szónok megfogta az ég
egyik sarkát s megrántotta.
Mire a tömjénfüst is eloszlott,
kirajzolódott a medence cik-
cakkos körvonala
és teljes nagyságában állt
előttünk Cassius és Brutus eggyéolvadt alakja.
Méltóságteljesen ereszkedett alá
a Colosseum
lépcsősorán,
előrenyújtott tenyerén hozta a koronát,
s egy könnyed mozdulattal
felénk dobta. Ámulva követtük röpülését,
a labda loccsanását. Körülúszkáltunk,
orrunkkal meglökdöstük,
s amikor az Úszómester
leért a nemzet
uszodájának partjára,
karját áldásosztón előrenyújtotta,
s térdhajlításokat végzett.

Le,
föl,
le,
föl.

Boldog elégedettség ömlött szét ereinkben
e kisportolt katona láttán.

Lebegjünk, testvéreim, szólt mosolyogva.
Vállmagasságban előrenyújtottuk karjainkat,
s lebegtünk, ahogy kérte,
mert az ő kérése
számunkra szent parancs.

Le,
föl,
le,
föl

lebegtek az impotensek és a paragrafusok,
lebegett a jogtanácsos és a tanácstalan jog,
ahogy az Úszómester vezényelt.

Éjfélkor

Õreim,
õreim,
közeleg az
éjfél,
azonnal
lefekszem,
zuhanok
álomba,
megbízhattok
bennem.

A csalhatatlanság tojásában

A csalhatatlanság tojásában
jó volt – minek tagadjam?
De láthatóvá tett egy égi
gazdaasszony s a villanyégő
megmutatta: létem megfogon.
Zápultam volna el a lét
előtt? Talán mégis jobb a lét
alatt kotyogni ezt meg azt.
Éppen azt beszéli egy...
mindegy;
beérem már egy rezdüléssel
s hogy leplezzem gyöngeségemet
reményen felül hangoskodom. Zene bizony
ez is – mi volna más? – hogyha,
mit léleknek mondhatok,
ilyen hangot ád. Rámsütheted: bolond
vagyok, meg a puskádat is,
ha már, mint híreszteled,
angolkórban szenved szellemem.
Igen, a szenvedés, igaz.
E vallomással – ápolómnak –
tartozom neked, de nyugodt lehetsz,
nem töröm szét a ketrecet,
melyen kívülrekedtél.
Lám, csíkos vagy te is, a keret
árnyéka rádvetül s még őrzöl,
rettegsz – –

Könyörgés konkrét pofonért

Veszi okát a félelem
s az arc elé tétován rándul az alkar.

Csattan?
Nem csattan?

Uram,
hallgass meg engem
s a te kezeidből
adj nekünk egy jó nagy
helyzetfölismerést.

Száttört dallam

Éppen valami száttört
dallamot szerettem volna
összeigazítani,

kétéves gyermekem
széket cibált
s lakásunk ablakába állt.

Inognak a lombok,
rázkódnak a fák,

valahol megint
megöltek valakit... –

szorítottam magamhoz
kisfiam.

A fegyverkovács dilemmája

Tenyerem alsó élével
bekerítem asztalomon a szemetet
s a kérdés kérdésével kérdezem:
miért nem tart érdemesnek
elhagyni a leheletem?!
Mert a leheletemből is fegyvert kovácsolnak.
S szégyenszemre be kell vallanom,
én kovácsolok, jóllehet
parancsra, habár
– megengedem – a fegyverkovácsolást
ma már elég jól megfizetik. Akkor is
ha én csak egy ravaszkovács vagyok.
Ravaszt kovácsolok. E részből
szakmám szépségeit, tehát az egész
fegyverkovácsolást nem tekinthetem át,
de szolgáljon mentségemül, a kész
konstrukciót nem is bírja e kéz.
Talán gyöngé és gyáva vagyok
önre emelni
szememet, ezért kerítem
apró és kerek kis halmokba
asztalomon a szemetet, miközben
a kérdés kérdését kérdezem:
miért is vagyok fegyverkovács?!
De az én helyzetemben s az ön
idejében lehettem volna más?
Mit ajánl? Mitévő legyek?

S ha már kezére került,
mire használja életemet?
Tegyem félre erkölcsömet? Vagy a
fegyverkovácsolást? Hagyjam abba?
De mondja csak, komolyan képzelem,
hogy minden akaratom
és minden mozdulatom,
akár egy kivégzőosztagot,
kedve szerint vezényelheti?

Reggeli ima

Segítség,
jó szenvedés,
ma se vegyenek rá az öldöklésre,
kik általam pusztítanak el az ellenségeik,
hogy háborítatlanul uralkodhassanak fölöttünk
örökkön,
örökké.

A behelyettesített

Behelyettesítettem magam:
asztallal, székkal, csappal,
kellett-tel,
van-nal,
számítógéppel,
programokkal,
vagyok e hétvégi földön
boldog telek,
rám
építhetek,
vagyok a kimért nincs,
a bízó lehet,
szem vagyok,
ki-be-tekintgető látó hályog,
függönyön csüngő ablak,
a kor művészi váza,
exhumált bazsalikom,
na és persze a nyugalom,
a béke
autómata mosógépe,
habos hab: nagygyűlés,
dögunalom,
kapcsológomb vagyok,
rádió,
magamat meghallgatom,
bőrfotel, bőrsák, huzatom,
vagyok az exigencia,

okos nyakam
demokratikus ruhafogasa,
gyár vagyok,
orsó, marógép, dömpér,
pénz, paripa, fegyver,
olaj vagyok,
sikos támasz és talpkő,
vagyok az ómen és az ámen,
a néhai gatyám-is-ráment
eszme tulajdonosa,
a megbocsájtó
kegyeske hátsó ketyegés,
például Európa, Ázsia
gyűlölete, imádata, közép szere,
az aranykalitka
szarban fénylő énekese,
az időt órába furulyázó
visszhang,
visszhangot visszhangzó visszhang,
vagyok a visszhang helyettese,
vagyok a,
vagyok a,
nem folytatom.

Tükrök fogságában

Az elme bizony kétségbeesett.
S engem is megjavított.
És mekkora rendet rakott!
Szavam se lehet.
Ragyog, minden ragyog. Tükrök rendjéről
tükör tükörnek sokszögből felel.
Tagadni hiábavaló; dicsérem hát
a műholdat, a műéjt és a műnapot
s fogyasztok mű-élvezeteket,
amelyek minden semmi
kis titokra fényt derítenek.
Sejtjeimbe finoman betáplált sugarak
súgják, hogy például most
szeretkezni kell, gyorsan és nyilvánosan,
mert szétrobbanok. Megalázó?
Annak, meglehet, ki még
nemet is mondhatott, s nemcsak
magára. De már minden tükör
sokezer sokszögből sokszoroz.
Melyik vagyok? Melyik tükör
mögött lapulok ugrásra készen
magamért? Nem én, én nem;
nem érdemes, már nem kell
összetörni a tükröket. Mindegy
vagyok. Mind egy. Az elme
kétségbeesett. S mindent megjavított,
és micsoda rendet rakott!

Mégis; még itt ez a rózsza,
érte lehajolok; van még remény;
lehajolok. – Csak ennyi?
Tükrök fogságában ez is csak tükörkép?
De azt a valódit
hol fogom meglelni,
valóban, hol? Mi lesz velünk?

Kockakő a pokolból

Kicsikarni a szépséget? Hol tank taposta szét az arcomat?
Kicsikarni a szépséget? Ahogy a vérrel öntözött, kopár,
kiégett pokol kövei közt felvérzik e csöpp virág? Hogy
átéljem magam? Vagy száműzzem magamból a szenvedést,
s rágjam a szavak hamuját, a semmi hályogával szememen,
mint aki jövőbe lát? A képzelet hiába sugárzik,
a mindenható időt át nem lépheti; előre menne,
s csak visszaútja van. Ott bolyong, ahonnan vétégett,
s hová a test már nem követheti. Hogy visszhangoznak a
pokol kiégett kövei! Az úr is lila redőkbe kövesül.
Talán e hang még jóra int, ellenállhatok, szívem az üregben
lángoltathatom. De mennyi rossz, egyensúlyvesztő
tapasztalat, káprázat, kiontott, körelesztő vér. S kié?
A mindennapok: tragédiák, katarzis nélkül.
Valaki talán örül vergődéseimnek, de mit bizonyít ez?
Lever vagy fölemel, csak ő cselekszik? Isten talán?
Választhatnám Uramnak, ez némiképp föloldana,
hiszen jól ismerem a hódolat narkózisát. Csakhogy
nem enged, se győzni, se veszteni. Öröl. Prédára tart.
Mit vethetnék ellene? És e csöpp virág?
Igen. Nekem maradjon ő, e kopár,
kiégett kövek közt felvérző csöpp csodavirág;
érte és általa e kihült pokolban – élek.

Hiábavalóság

Hiába tárcsázom halántékomat,
hiába mormolok itt
az élet és halál mezsgyéjén,
maradék erőmet összeszedve,
hiába firkálom tele
a szerelmi balett jeleivel
ezt a mélytengeri papírlapot –
homályba hull a szó.

Gyertyaláng

„Hajolj el szép kanócfejünk,
ne sercegjünk, hogy mit tegyünk.
Ha ellenállni nincs remény,
égjünk el, mint a gyertyaszál.”

Várakozás az idő szakadékában

A már nem és a még nem
szakadékából kéken,
képzeletemmel hogyan?

Létem vasárnapjára
hitetlenül hiába,
hittel is mindhiába.

Anyám is meggyötörve
hull kutméllyi közönybe,
s főzi, főzi a levest.

Mert csak a visszavétel
gödre csontzenével,
a dörgő, hörgő nóta.

Halálra nem hiába,
mindörökké bokázva
Előtte, csak bokázva.

Íme, a béke csöndje:
Valahol könnyen földve
fölsóhajt egy szép halott.

Levél

Forog, pörög a világ
velem, elhagy
emlékezetem, csak tudnám,
hogymit akartam.
Ha legalább valami
emlékjele volna,
hogymiféle törekedtem!
De már az orgyilkos ütés
helye se fáj,
csak suhog, suhog
az idő botja,
kiktudja mióta
repülök.
Forog, pörög a világ
velem, hulltomban
hulló
falevéllal,
s jaj, végtelen
a mélység
tudatlan sír iránt.

Örömhány

Az örömhány
gyógyíthatatlan.
Hiábavaló
a kések fáradozása.

Teremtés

Megettem, ezt is megettem.
Lököm torkomba ujjamat,
hogy megkeressem.

Sugárban áradok ki.
Ki, ide a papírra.
Uram, ez vagyok, ni –

szép gerincesed, a sár.
Így képzelted, így volt megírva?
Tied a világ, zabáld!

És faltam, faltam, faltam.
Mindent, magamat, lelkem.
Aj, de megundorodtam.

Undorodom, mert szerettem
S mert nem szeretek, hányok.
Uram! – nem is volt lelkem!

Azt hittem, adtál; bánom.
Hittem, a te erőd megtart.
Tévedtem. Mindenem sár volt.

Nincs más. Ebből kell lenni.
Magamat ebből fényre verni,
ebből kell ebbe fényt lehelni,

ezt a sarat kell megszeretni
Uram, hogy embernek hívják.

Panelmagány

Panelmagányban kiabálok,
panelmagányban hallgatok,
panelmagányban veszítem el
a tegnapot s a holnapot.

Panelmagányból nincs kilátás,
csak új panelmagányra van,
mindenemet a panelmának
adom s adom, boldogtalan.

Panelmagányban panelember,
nem gyűlölök, nem szeretek,
az összetartó Istent várom
s szép csendesen szétrepedek.

Látogató

Valaki jön, hazatalál,
mire az óra körbejár.

Hasonló a gyilkosokhoz,
olyan aki halálhírt hoz.

Megzörgeti az ablakot,
megjöttem, mondja, én vagyok.
Mégsem tudom, hogy ki vagyok,
minden reményem elfogyott.

Veszem önnönmagam ölbe
s leteszem az anyaföldbe.

Irgalom

Levertem magamat,
Uram, megbocsáss,
ne biztass engem
újabb győzelemre,
sohasem kerüli
el a rothadást
aki a falba
embervért keverne.

Okom volna tán
öldökölni számos,
gyúljon ki bennem
a békefény,
szoktasd a szívem
irgalmassághoz,
engedj, Uram, kicsit
remélni végre.

S mert nem lehet győzni
úgy sem, meg így sem,
bocsásd meg nékem
e ringy-rongy derekat,
bocsásd meg, Uram,
ha te vagy az Isten,
hogyan nékem e földből
csak ilyen akadt.

Az a kevés

Az a kevés kis öröm,
ami a földön megterem,
talán nem is a földön terem.
Hanem az ágyon.
Mikor úgy megölelem
a kedvesemet, hogy átlátok
minden homályon
s a világ tengelye vagyok
legalább néhány percre,
vagy ha örülni látom a gyermekem,
ha felhív egy barátom,
hogy jönné
egy kis léleköblítő szóra
és pohárra,
de legjobban mégiscsak annak örülök,
ha megy a munka,
nem félek én akkor
sem az élettől, sem a haláltól,
s hogy tudok örülni reggel,
ha besüt a nap a szobámba,
s nem a kint
érezem először,
csak a nikotint.

Visszfény

Talán a szél sóhajtott,
talán csak szellő
borzolta föl a vadzabot.
Ezüstösen villant a zöld
s a lét visszfényeként
egy halk hegedűszó
fájdalmában világgá bújdosott.
Ennyi volt –
és ennyi lesz csak:
eső és fanyar porszag
keserű fűzizégés.

„Gyönyörök kertje”

Málló,
vörös
tégla-fal kerít körül
hideg, csepergő alkonyatban,
hová megérkezünk.
Remegő testünk gőzölög
s fel-felkiált a lélek bennem
hangtalan, hogy ilyen jövő jutott.
Hogy itt kell ráakadnom!
A kőkút kopott ölén lelünk helyet,
csak ne nézz körül,
a szégyen nem osztható.
Sokan hevílnék kissé távolabb,
ott a verejtékes fal tövén.
Az arca érintésnyire,
hozzá imádkozom: – Világosítsd meg életem! –
S szétrebbenünk, mert az álom
hátsó udvarába most
imára új pár érkezik.
Egybekulcsolt ujjaik
milyen fájdalmasan meztelen.
Sietve ők a téglafalban tűnnek el, s vonnak
testükre ázott gallyakat.
Agyamban erre vérsziromcsöpp
hullik el, s ha kérdezel:

betegség talán? gyöngeség?
vagy a diktatúrák körülménye
volna ez? – Meglehet,
a szerelem is csődbe jut.
Köröskörül a málló falban
mennyi vájt üreg
sóhajtja, hogy
csak volna hely,
csak volna hely
itt valahol
megszeretni életünk.

A tévé előtt

Szobám fölött napok suhognak,
szobám fölött éjszaka áll.
Egyszál magamban a tévé előtt,
egyszál magamról lefoszlik minden,
lefoszt a sugár és kévébe köt.
Mintha csontvázam ülne a tévé előtt.
S elnézem hogy lesz a gyilkosból király,
s a kötélből például selyemcukor,
és annyit se mondok: énrajtam nem áll.
Mert mindenki velem játszik,
mindenki nekem mulat,
mindannyian az én nevemben
járják haláltáncukat.

Az utolsó szó jogán

Szorít a szíjad végtelen,
lazíts, uram, a kényszeren,
mondhattam volna holtomig.

Végképp elmúltott minden ok,
kegyelmet kérni nem tudok,
húzhatod szíjad csontomig.

Ha majd a húsom elrohad,
föl ne oldozd a csontomat,
pribék, hogy meg ne öljelek.

Halálfej-díszes kalapod
minek kincstárban tartanod,
tiéd ma még a győzelem.

Ö

Ellenségeit előbb
mind egy szálig
agyonverte.
Azután a barátai közül
új ellenségeit
kinevezte.
Nem unatkozott
míg uralkodott.

A hóhér éjjel

A vén hóhér minden éjjel meztelen
áll a tükör előtt, nézi magát
és hullatja könnyeit.

Beröppen egy angyal; patyolat-fehér
pizsamáját, két ujjal csipve csak,
hozza a hóhérunknak.

Én a szemem sarkából lesem őket,
s nem merek a térdemet csapkodva
hangosan fölnevetni.

Hegedűszóló

Kaszák hóna alól
most kel a Hold.
Fény és árnyék közé vetve
íme itt állok nyiszlett hegedűmmel,
arcomra sült vigyorral.
Pattogzik bennem a pátosz.
Ki kell a díszletet köpnöm.
Elgurítom hahotám a holdas tekepályán.
Bábuk erdeje horkan
és bűg a csillagos semmi.
Teremtöm, hegedűm, szólalj,
brummogj bazári bögő! Számat kirakom
gyönggyel, redőim arannyal kiöntöm
– jó lesz, fáraó?
Az időbe dülve íme a köszobor!
Fülében, szemében pereg az orsó,
íme a megveszett hegedűszóló,
íme a pacsirtás idegszál!
Mutatóujjamból rázom a rétre,
befonom; jön már a bohócka gyermek
s kiáltja: ökörnyal, ökörnyal-zene!
Ó birsalmazag, öreganyám
szekrényén bongó aranyalmák!
A gyereknek kaszát kell fennie?
Mit keres koponyás réten? Szerelmet
kótyavetyél? Élvezetet kap majd
s rá dzsungeli csöndöt.

Fog majd sajogni maga-tüntén
s vigyorogni, mert felnő
benne a halál a Hold alatt.
Nyíthat bazári bögöt,
Holdat guríthat tekepályán,
gyökerek ropognak fejéből
és sírnak föld után.
Pórusaiba gyárat telepít, örült malmot,
ótvaros hegedűt, olajkutat
s emlékezni fog a lehorgadt napraforgó.
Fölveti arcát? Kenheti redőit
dekadens arannyal, merenghet –
rákuvikol a hajnali kémény.
S csapja hóna alá a táskát,
táskája mellé Holdat,
mely most kel föl a kaszák hóna alól.

Üzenet

A hosszú udvaron keresztül
ahogy közeledtem,
szemben az udvarvégi ház
megrakva drága vendégekkel
s mielőtt közénk én –

a pingpongasztal,
az a napszitta régi pálya
félrelökve,
repedéseivel a bordáimba,
hol a fény szűkül –

s az ablak függönye félre.
A bentiek arcán a borosta
hirtelen-nőtt roncstelep.
Egészen le az Al-Dunáig.

Öreg barátom, ki megjelentél,
te kemény férfi
kiért úgy rajongtam,
hogy ütőm remegve nyúlt
a labda mellé,
elküldesz hát?

Idegen vagyok a világodban?
Jöttömre
a barátság meleg füstjeiből
sietve omlik a titkos társaság.

Rég láttalak,
motyog a szó fogaimon
s a pohár
roppanva törik darabokra.
Hiába na,
nem jártam ki a színiiskolát.

Jöjjön tehát a roncstelep,
a hosszú udvar
visszafelé
s a pingpongasztal
félrelökve,

utam Dunának visz.
Egy kopott kabátos kertész
elkísér.

Lássuk tehát:
A parton döglődő lárvák
közt a macskák,
mi él, mi holt,
és nádak, derékba törve
s köztük én,

kutatva értelmét az egésznek
és hajladozva
hűséges barátságunkért.

Könnyû és fehér

Könnyû és fehér az ég most fölöttem,
lehajlik fejem virága,
lehajlik fejem virága,
szívem a szívedbe fájón megütöttem.

Íratlan

Mindig a versre gondolok,
a megírandó egyetlenre, mely nincs sehol,
mégis érzem – vérem áramában
lapul és lüktet valahol.
Öldöklő dalát e néma versnek
csak én hallhatom, s a képeket,
miket a végtelen lét
elém vetít, csak én láthatom.
Testemből az erőt ő fogyasztja el
s az édes álom miatta kőnehéz.
Miatta ülök a bágyadt délutánba
hallgatni homlokom pattogó zománcát,
időlakatoknak kattanásait.
Ő megy el a kulcsok zörgésével
és őt sejdítem űri messzeség
kísértő fényében izzani, mintha csontvázamat,
ki annyi halálnak és annyi júliusnak
ikerpárja itt, ahányan élünk
ölünk és szorongunk e rogyant földgolyón.
Lövöldözhet a fájdalom, én nem jajdulhatok,
kívánom inkább a csontvázamat,
az egyetlent, a megíratlant,
kibe magamat végleg beleöltem.

Hagyaték

Testvértelen pároskésünk,
anyám lassú hörpöléseitől
elkopott alumínium kanalunk,
anyám életét, anyám élete
eltűnt idejét, a ragaszkodó
szegénység rekvizitumait
naponta megérintem – s leng,

leng és ragyog valami csillogó
ezüstgömb szívdobbanásom
égő tűjére szúrva, s hallom:
nád, az idő nádasa hajlong
panelmagányomban, s bolyong
a vissza már soha, vissza soha
nem hozható, de áll a lopva

itthagyt tükör falamon, anyám
tükre, a kegyetlenség tükre,
hogy naponta lássam magamat,
lássam: készül a fekete kendő,
s fiamból az árnyék a szót
csak elgurítja, hogy: apa,
ugye sokára lesztek öregek?

Görkorcsolyázók a téren

Hogy nem ütköznek össze lenn a téren!
Siklanak libbenős szoknyáikban,
köröznek nyolc keréken.

Görkorcsolyáikból valami zene
bomlik felém, szív-zokogás, a tánc
halálos üzenete.

Kiskutyának nézem, ami korcsolya.
Lobog a cikázó lányok után
egy-egy halott kiskutya.

S köröskörül fehérben, feketében
világ-szegélynek ülnek a fiúk,
kalapban, csontfehéren.

Az elhagyott ember

Kattannak a sötétség lakatai.
Fázom csillagomon, Uram, nincs kulcs
zárakat kinyitani.

Szívem néha még megremeg, de holnap
én sem különbözöm. Hasonmása
vagyok a gyilkosoknak.

Túl szomorú lettem nélküled, gyöngé.
Szeretnék a válladra borúlni
sírva és könyörögve.

De csak az űrt ölelem teutánad.
Lobog a Tejút, amerre mentél,
Uram, lobog a sálád.

Lengyelország, 1981

Érdemes-e a szépséget hajhászni,
ha összeégett lélekkel
ugyanoda hullok, mint azelőtt?
A történelem szakadékába,
égre kiáltó falak tövébe,
terroristák ösztüzében
túlélőként zsugorodva.
Nem fogok embert ölni –
ennyit elért velem és általam
a vers, bár a tábornokok korszakában
ez sem bizonyos.
Mert ha újra meg újra magamat kell
kétségbevonni, ha elárulom
lelkiismeretemet s marad ez a
hetven-nyolcvan kiló
rongy anyag,
ki az, ki szeret,
mi emel föl
s szeretheték-e?
Szabványos istenek röhögnek emelvényükön
s a megalázottak
hamis mosolyra illesztett szájjal hódolnak nekik.
Elönt a düh és a szégyen,
hiába égtem,
a bosszúálló angyal sehol;
csak a vers, egyszer-egyszer még visszarúg,
bár haldokol, mint a megperzselt embererdő,

a szépség, jóság és szabadság
megdermedt ága.
Statárium van a reményre,
kijárási tilalom a gondolatra,
homlokomon az idő negyvenedik
kardcsapása,
reménykedhetek,
keringhetek,
sikoltozó balkáni vakvágány renget,
kivédhetetlen arcok, denevérek,
csapódnak szemembe, megülnek,
hegyek és mocsarak miazmát büfögnek
s a bosszúálló angyal sehol;
csak ez a gyerünk
vissza, vissza, vissza.
Könyörületes Isten!
Tégy próbára végre engem.
Mennyit szerettem, akartam
s mennyit szerethettem volna
s a gyűlölet csap össze fölöttem.
Hát vissza, vissza, vissza
dögkeselyük, hiénák, ragadozók!
visszaveszem karmaitok közül az életem,
földem, szabadságom, hatalmam.

1981. december 14.

A kihalt játszótér

A kihalt játszótér

Kihalt játszóterünk
hintáit a szél
meglibegteti még kicsit.
Aztán a lánc
ismét
megfeszül.
Sötétség
ül
mindenen.
Leheletem
fogaim közé fogom.
– Aludjatok csak, gyerekek,
csurranjon szátok sarkából
gyanutlan édes nyálatok,
ki tudja, mivégre lettetek.
Ki tudja, játszhattok-e még,
felröpít-e a képzelet,
lesz-e játék és lesz-e tér,
lesz-e még holnap, gyerekek!

Röptetés

Szabadságtól zeng az ég,
a bajnok is, a röptető,
kié a háló és a madzag is,
ki madzagvégen ugrabugrál.
Föleresztett hálójában
sok madár!
Én meg itt
kitekert nyakkal nézem ezt a
röptetést,
hogy hihihí
meg hahaha – röpjöljeteK
ha zeng az ég, hull a toll,
toll havaz; egy toll-madár
tüllépte kapott szerepét,
elröpjült, tudta bár,
nem fog golyót a toll,
a toll mégis golyót fogott;
így esett, hogy
lezuhant,
övé ez a nekrológ,
lenne bár a bajnoké, kié a háló,
a madzag, sőt a puska is,
mit elsütött s most a jobb kezében
ráz, hogy hihihí meg hahaha:
röpjöljeteK,
madarak!

A kép

Lerajzolom
a meggyilkolt szerelmet,
a szívenlőtt forradalmat,
a maradék emberség rettegéseit.

Rajzolok
bálványt hatalmas díszterembe
s megrémült,
tapsos
tömeget vele szembe;
a tömegbe másról beszélő
festőket, költőket, zenészeket.
Meddig, Uram, még meddig
rajzolok
dadogó nyelvet,
vonagló szájat,
hátráló időt,
kétségbeesett ígéket
s megértem a gyáva életet.

Rajzolok
tágra nyílt pupillát,
mindent elnyelő fekete lyukat,
kiírtott játszótereket,
várakozókat,
reményteleneket,
s csalásnak,
édes vigasznak
rajzolok égi rózsakerteket.

Téli rózsza

Télire a rózsza
visszahúzódik
a szárába
megágyaz magának
és elalszik.

Anyám

Ha csak egyetlen ujjal is
megérinti a fájdalom,
elsírja magát.
Tehetetlenül nézem
keserű lében fuldoló falevél-arcát.
Belevágok öklömmel a levegőbe,
de az idő meg se rezdül.
Megsimogatnálak, anyám,
lecsókolnám a könnyeid, de nem merem.
Mennyi szenvedés,
mennyi elfojtott fájdalom
rakódott fel idegeiben,
mire idejutott.
Anyám
a legkisebb érintéstől bevérzik.

A kivilágított gyász

Ködben remegő fények aranylombja: esti város
sebeiből a vér
a lejtős utcákön aláfolyik:
kivilágított gyász,
rejtőzködő ünnep,
ember a fekete csöndben
fölparázsló erekkel,
magukba roskadt hegyek
rendületlen nyugalma
és koronája: csillagos éj,
ti elvérző tettek
és elvérző szavak, szavak,
balsalikom illatúak,
bebalzsamozott koporsóink,
házak,
gyertyafényekkel kivarrottak
s te csillag,
álmaink fénylő tisztásán
kire bíztuk magunkat,
a gyilkos kezétől hirtelen
halálsötét lett, Istenem,
szívenlőtt utcák és szívenlőtt terek,
s íme a part, és a folyó,
folyó: áruló időknék bűnbocsánatért mormoló
lággy gerinc,
országos akasztófa, ahogy ráánkzuhan
szélütött hazánkon a csend

szétszivárog,
kivégzettek, meghazudtoltak, temetetlenek
kísértő árnyai,
ablakok elsárgult sugarában
jövőmenők és várakozók,
belső beszédek végig az úton,
megrettent lombok
és kezek,
hullása simogatásnak, jajnak és vérnek
mindhiába,
élők hallgatása, holtak segélykiáltozása,
kis népek, nagyok
szétszórt játékszerei a térben,
világ prédája, maradék,
megégett erdők szívében
hamuhalom,
ázsiai homály, tévedhetetlenek
és eltévedtek, leégett hit, az úr
hideg lehelete, minden elsőhajtott nincsből
a megtagadott Isten –
én innen hazafutok,
Istenem!
hova futok itthon is idegenben? –
És mégis, menni újra emberek közé,
de köztük is csak rőzsét
tördelek magamban
magányunk tűzére,
s elhamvadok inkább,
mielőtt a dicshimnusz elzengéném.

1981

Ott

Ott van a jövőnk, ott van,
meggyilkolt álmainkban,
a ránk roppantott éjben,
kiontott magyar vérben,
temethetetlen múltban,
élve él ott a sírban.

Hang a föld alól

Ahogy tekergetem
fáradt nyakcsigolyám,
nem is olyan mélyen,
hallom, ahogy ropog.
Fölsejlik, emlékszem:
a hóhér markában
roppant ilyen szépen.
Nem kiáltottam fel?
Nem is emlékszem.
Az undor fogott el.
Kivert a verejték,
ahogyan hátulról
a lécen átölelt.
A nyári hőségben
büdös volt a karja,
izzadt, mint a barom.
De azért a nyakam
gyorsan és ügyesen
végleg kicsavarta.
Szívemre figyeltem,
nem felejttem soha:
vert, aztán csak megállt.
Kicsit még remegett.
Milyen rémült szemmel
álltak körülöttem
a sötét angyalok!

Megvetettem őket,
lelkem szinte örült.
Nem kértem kegyelmet.
*Letettem a nemzet
kezébe sorsomat.*
Azon járt az eszem,
Uram, te tudhatod,
hogy az én népemnek,
ami tőlem telik,
fölemelt fejemmel
még valamit adok.
Majd azután kicsit
kényelmesebben is
kinyújtózhatok.

Madárdal

Töletek én
eloldalgok,
töletek én
elrebbenek,
micsoda május
lombjaiba menekülök,
és súgom,
legalább magamnak
suttogom:
ebben a térzenével kitömött levegőben
távol esik tőlem az öröm,
szinte szégyellem, hogy
vagyok.

Szobám közepén

Megállok a szobám közepén,
lehajtom fejemet, s ha lépek
reccsenő padlórepedésből
röppennek föl a denevérek.

Két gyermekem alszik odaát.
Kétségbeesésem gyümölcsei.

Az én otthonom

Hóvégi asztalunkon
megint a fillérek
szégyenletes tornyai.

És sírások és versírások
bőségszaruja,
tehetetlen gyűlölködések
és szomorú kibékülések gyomorgörccsei.

Az én otthonom
nem is emlékeztet
múltba tűnt csöndes otthonokra.

Tenyerem őszi levél,
fennmaradni és hullani vágyik,
duruzsoló kályha melegére vágyik,
ágyba szédült testedhez
riadtan közeledik.

Az én otthonom
tömeglakás.
A szilárd alapokat csak remélem.

A falak mélyében mocsár bugyborékol,
nádasok hajladoznak
s vadmadarak röppennek fel
a parketta repedéseiből.

Az én szobámba
diktátorok ordítóznak be
a képernyő vakablakán.
Hiába kapcsolom le őket
újra és újra kivirágoznak,
mint a sarki penész.
Törlőronggyal kezemben
hiába szerencsétlenkedem,
hülye kormányok
még hülyébb csapatai masíroznak a halálba.

Az én gyermekeim?
Gyönyörűek, mint a te gyermekeid.
Bíznak a jövőben,
szembekötösdit játszanak,
ha már a játszótér kihalt.
Az én otthonomban
gázzal fűtünk, főzünk és mosakszunk.
S a kiszáradt levegőtől
korán megkehesedünk.

Tarkónk fölött
szellőzőnyílások jelzik:
itt élni életveszélyes.

Nem

Örölni fehérre hajam
a gond malomkövei közt?
Rágatni ronggyá
mérgek lassú cseppjeivel
agyam s hitem?
Kiért? Minek?

Hallgatni sötétséggel megvasalt
csillagos lőtornyok
hideg csikordulásait
ellenem, s csak nézni és várni
míg a gyötrődő könyvek
árnyékával rácsozott mennyezet
szét nem robban vagy rohad fejem felett?

Lemondani szótlán
a mienk rámeső részéről is,
saját hazámról is,
hogyan ezer
nemtelen bitorló kedvére játszadoxhasson?

S nézni üresen újra
végig a kifényesített utca
vérmosta kövein
s látni szétgurult koponyák
visszhangos termeiben
a halál mézsfehér villanásait?

Kiszakadt sorok

Bennem is a szolgát
neveli föl az ország?

Feszüljek bárminek, végül
minden haragom elévül?

Igazság? Szédítő lány!
Kés, ököl, jogtudomány?

Megtörök rongy derekamat
s védőműl Isten se akad.

Élek? Halok? Mindegy ez itt.
Magányom rám esteledik.

A jövő nyomortelepén

Termel a nyomorúság, termel,
magányt magányra halmoz.
Ne félj, a holnap kényelmes lesz,
ha máshoz többé nem ragaszkodsz.

Ne mondd nekem, hogy tartós
öröm a szerzeményünk.
Érzem, hogy lassan szétreped
panelbe vakolt terménységünk.

S magától összeomlik,
amire gyűjtöttünk.
Lazulnak már az eresztékek,
kitűnik kietlen kedvünk.

S termel a nyomorúság, termel,
régire újat épít,
a jövő nyomortelepén
emeli panelmagányod égis.

Üvöltsek? Visszafogom
tulajdon szívverésem.
Nőjenek fel a gyerekek
s fűtyörészhet a résen.

Épül az ország

Épül az ország, épül,
hitekből, hitetlenségből,
madarak meggyilkolt dalából,
pirosból, feketéből,
épül síkság sikolyából,
hegyek rémületéből,
sírkeresztekre
temetők csendjéből,
fölszántott csontokra
megdermedt emlékből,
épül édes hazánk
munkások kezétől,
valakinek mindig épül,
valakinek mindig útjába épül,
alászolgáliból, pénzcsörrenésből,
halálig táncból, úgy épül,
hogy belezöldül, belekékül,
ígéretből és árulásból,
csipkés tornyai nyakcsigolyákból,
rókamosolyból, farkasharapásból,
épül hóhér kegyéből, várakozásból
épül a szomorú ország.

Undor

Meghaladják képzeletemet az ismeretlen
laboratóriumok, steril központok,
ki tudja, hol lapulnak a nikkelezett gombok,
kulcsok, főkapcsolók, jelzőlámpák,
jó volna beosonni s finom szakértelemmel
kiszerezni a műszerek mélyén szunnyadó vérebet,
a halált;
baszhatnák az öreganyjukat
a vezérek, jöhetnének a falakon át
minden este pontosan fél nyolctól nyolcig,
csaphatnák a szelet, én meg csak
kacarásnék, összehívnám a szomszédokat,
lássák, hogy csorog véres nyáluk végig az állukon
minden hatalomért! – semmi mással nem törődnek ők,
de ha szorul a hurok, kicsit még engednek is,
hogy aztán előkapják tankjaikat, zsarnokok
végső érveit, le kellene köpni mindegyiket,
csak hogy a feleségem szüntelenül morog:
takarítani kell utálatokat! a munkások pedig
védeni próbálják a becsületüket, de hát
a golyó sehogy se emészthető.

Sírás

Csókjainkban, gyerekünkben
sír a sírás kenyérünkben,
sír amikor beszélgetünk,
hogya jövünk, hogya megyünk,
sír a közel, sír a távol,
Isten sír az elmúlásból,
fel-felsír a gondolatban,
sír a földben, sír a magban,
önműködően a gépben
nem találom emberségem,
bólogatok, mint egy robot,
sírok, rívok, unodorodok,
szalagján a nagy egésznek
zokognak az alkatrészek,
ordítok a gyűlöletben,
sír az élet, szeretetlen,
hajladozva sír a nádszál,
megaláztál, megaláztál,
olyan szégyen, szinte senki
nem akarja észrevenni
benn a házban sír egy halott,
legyőzöttek, virrasszatok,
anyánk, ha csak megérintem,
felzokog a génjeimben,

sír a cipőm és kabátom,
halálom, ha felprobálom,
sír a növény, sír az állat,
nincsen aki ellenállhat,
sem az álom, sem a való,
túl sok lett a sírnivaló.

1981

Egyedül

1

Lehet, hogy fölösleges lesz
megtenni azt a néhány mozdulatot,
ajtót kellene nyitni –
mintha csöngettek volna.
De ha senki sem áll kinn, a csalódás
fájdalma nevetségessé tesz.
Csak el ne felejtsem: a postás
meg a széken ajtóról ajtóra jár
s nem lehet tudni előre semmit.

2

Egyedül vagy, barátom, meg én is
egyedül vagyok.
Összeröhögnek hátunk mögött
az árnyak, váratlanul
vállunkra ver s széthordja
sóvárgásunk a szél.
De csak hallgatunk. Várunk.
Hallgatjuk
lehallgatható életünk.

Morajlás

A mélytenger mélységes mély
sziklabarlangjában,
hol a víz, a csend és a halak
áramlása örök,
ahonnan az élet az embert
a felszínre kilökte
s szóra és ölésre
megtanította,
ülök
s nézem a tenger mélységes mély
rejtelseit,
tenyeremen a gyöngyöt,
gyöngyre meredve
a mindent,
a semmit,
fejemen tengeri csillag,
ölemben korall,
elképzelt szívemben a rúgások emlékeivel
csak ülök,
hallgatag,
az örökké morajló
hullámozás alatt.

Köszörûs a tengerparton

Tenger,
Tenger,
te lomhán vonagló szenvedô állat!
Élsz?
Alszol?
Vagy megöltek?
Félsz,
hogymindent elsöpörhetsz?

Olajos
nagy
test –
csak gyûjtöd magadba a csöndet,
mint éjjel a gyárak?

Neked dorombol a sötét
csillagos macska,
rajtad élesíti holdas körmeit
s rajtam,
ki egyenlô lettem a földdel,
egyenlô vagyok a parttal,

Tenger,
Tenger,
míg egy voltam veled
minket a mindenség fájdalma rengetett

s mivé lettél
kítaszított,
te ostorral lecsendesített
fölháborító nyugalom,

te, pocsolya.

A Nap gyermeke

A sötétség roppant falából kel föl a nap.
Végigfut a város porszürke ablakain,
panelfalon
aranybottal tapogat,
egy ablak fölött
megáll.

Mit fakaszt föl a Nap?
Mit melenget a sugár?

Hajszálvékony élet remeg föl,
gyereksírás.

Utcára vetik magukat a néma
gumibabák,
törött gerinccel
futnának el
a kerekek alatt sikoltozó utak.

S csönd.
Szobahomály.
Az ember foglaltat jelez.
Valahonnan mégis szivároog a sírás.

– Jaj, szemem fénye,
világ napsugara,
mire költötted ki a gyereket,

miért álltál fölöttem,
ha kiterítve üvölt a lelkem a falban:
befalaztattam, befalaztam!

Madárcsicsergés a falban,
madárcsicsergés az álom,
madárcsicsergés a falak
dadogó morzójában.

A tér mintha falban állna.
Nem fér el benne
az idő zúgó orgonája.

– Így nem jó lenni,
nem jó falba berakva lenni,
föl kell kelni, jaj,
föl kell kelni!

– Ki énekel a falban, anyám, ki énekel?

– Meggyilkolt dalok remegnek abban,
meggyilkolt dalok remegnek bennünk,
mi remegünk a meggyilkolt dalban.

– Eressz el, anyám, eressz el,
falat szorítasz kezeddél,
nem tudok én itt szeretni,

ne sorvassz, erőmet ne vedd el,
sűrű vérem a szabadságé.

– Vérünk kötőanyag.

Vérünkkel állnak a falak.

Ha megmozdulsz, fiam,
ránk omlanak.

Porunk se marad.

Sós kutba vetnek,

onnan is kivesznek,

kerék alá tesznek,

onnan is kivesznek,

új falba építik erőnket,

vérünkkel falat pirosítanak!

– Nem vagyok-e a Napnak gyermeke?

– A falnak vagy fiam, a falnak!

– Nem fér a fény a sötéttel össze.

– De összefér, fiam, össze.

– Fény vagyok, anyám, s méz lep.

Sugaraim elhervadjanak?

Elpereg minden óra

s csontfehéren, két karodba

szoríthatod csontvázamat.

Eressz el, anyám, eressz el,
kitombolom a sóhajt,
amit belénk tapostak.
Micsoda koncert készül,
hatalmuk beleszédül,
csak körbefordulok e tájon,
ezen a sötét kis világon
hol vagy szabadság, hol vagy, hol vagy!

1981

Szavaim mélyén

Ez az a föld, ez az a hely.
Kiáltozásom itt enyészett el.
Hangom azóta szavaim mélyén úgy borong,
ahogy a fény dereng
a víz sárga és nehéz tömbjein át
s ahogy megül bennem
a tiszta fájdalom,
mint aranyhomok a folyó fenekén.
Kiáltozásom így enyészett el.
S mert naponta százszor feldörög
Teremtőm arcán a fényes célkereszt,
egy repülőgép. – Milyen este lett!
S ki mondja meg, miért javítom magamat
s miért nem, ki mondja meg?
Levegőtlen a csönd,
a víz és a lélek szennyezett
s a fény is öl. Hangom hiába könyörög,
mert nem és nem és nem lehet.
Elmennek mind az emberek.
Kavicsom én is magam mögé
vetem, essen bárhová,
legyen a kétségbeesetteké.
Azé, ki mégiscsak kiáll
Teremtőnk arca elé
s a gép után kiált: Ne öl!
Hová menekülhetnél magad elől, hová?
Aranyhomok jut neked is.

Ez az a föld, ez az a hely.
Pihenj le itt, pihenj,
hiszen a lélek és a vágy
csak ennyit akart, csak annyit,
hogy jó légy te is, s kibírjuk
a mindennapi pusztulást.

Csendes

A kidőlt-bedőlt palánk
fölött az idő úgy folyik el,
úgy kavarg a világ,

oda se hederít ránk.
Rá se hederítünk.
Csak dolgozunk és megöregszünk.

S ha már az ég felettünk
s a föld alattunk
igen-igen megáll,

ki-kidöntik szívünk borát.
S vérünkben és nevünkben
a kerék újra forog tovább.

És újra jár a szónok szája.
De szívünkben már nem vér tör fel,
csak csendes undor.

Antipánik

S a költészet? Ebben az embersötétben?
Sokáig azt hittem, hogy ő a fény, a lélek
vakvezetője, nehogy eltévedjen az elme
önmagában s ott kinn az ember, ki csak
magányos vendég a létben, toporgó, suta idegen
– vajon mióta kapkod? Megtépi ruháját
s feledni múltat, jelent s jövőt
sűrűn elalszik fájdalmában, riadtan ébred
s fogadkozik, hogy mindent újrakezd,
és folytatja unt önmagát ugyanúgy megint.
Olykor elcsodálkozik a csillagok
tökéletesnek látszó rendjén, s a lassan körbe-
forduló fények küllőin úgy fordul velük,
mintha dúdolna közben; szeme sugarával
viszonozza köszönésüket, biztatást
mégsem merít s fejét lehajtja. S eszik,
csak eszik és elgondolkodik, hogy a rágás
eget és földet betölt. Az örömhíánytól
pánikba esve él, s hát öldököl, mert azt hiszi,
attól a világ előbbre megy, és öldököl megint,
mert azt hiszi, a világ előbbre ment.
S a víz? A nádas? És az ég?
Meg a Nap? Kik a színek pompájából
kicsomagolták emberünk? S a felhők a levegőben?
Ha össze-összenéznek, azt suttojják:
meglennénk nélküle.
...Szeretnének végre egészen magukra maradni.

Félelem

Félek, hogy nehezen megszerzett kincseim
a fekete lármában szanaszét gurulnak,
összeomlik emberségem háza
s én is a gyilkolás válogatott módozatain
töröm a fejem.
Túl sokan öltek, ölettek és megölettek,
és túl sokan élünk
a fölöslegesség tudatában.

Félek, hogy elárulom gyöngeségemet,
nem találom meg a költeményt
magamban sem
s az embertelenség mindennapi repedésein
nem jut el a fény
szememből szemedbe.

Jobb fülem felől és bal fülem felől
líheg a megtébolyult világ.
Azt kívánja, hogy vele együtt jajveszékeljek,
azt kívánja, hogy vele együtt vigyorogjak
a konc felett.
Lelkemre feni fogát az ördög és az angyal is.
Félek, hogy elhibázom magam.

Csilláros menny alatt

Meggyötört a szó is. Hol angyal,
hol ördög képébe bújt,
s én, ki annyi csapdából csapdába estem,
hiába tapintottam: anyag
vagy szellem volna ez? –
kétszárnyú lény? – nem hittem neki
s nem ismertem rá magamra sem.
– Te Isten, Ūr, Hatalom, vagy Semmi! –
ordítottam remegve rá, de csak az éj lett
hangomtól áthatolhatatlanabb.
Fényre vágytam, tiszta egyértelműsége,
s utánozni kezdtem az eget,
s a csillagos menny után
csilláros mennyezet
alatt hajtottam egyre mélyebbre fejemet.
Élet vagy halál – az dönti el, hogy
fehér-e vagy fekete, mert nem vagyok
sem ez, sem az, mindig valaki más,
kit lelöktek lábáról az erők
s kényük-kedvük szerint
magamtól is megvédenek.
– Játékszer! Szolga! Tárgy! –
undorodtam s zuhantam emberalatti mélybe,
hol az ösztön sír, torzul és bolyong
s ahonnan újra meg újra gyilkosok
vetődnek fel s készülődnek
égen és földön a végső rendtevéssre.

Megrettentem (magamtól?) újra,
és parancsba adtam a reményt:
– Szeretni, fel, az ellenségem is! –
de rámvillant a fény: az is *én vagyok*.
Mondj hát jó igent s a képzelet
szabad mezején röptesd előre szellemed,
s érd utol! Ha majd a test és a szellem
egyesült, akkor... – Akkor mi lesz?
Boldog Isten! – ki hiszi el
boldogságodat, s hogy örülni tudsz
a lények fölötti lény felett?
De hát mit akar itt ez a kétségbeesett?
Egyetlen szót motyog, azt hajtogatja,
amit megtenni most már nem lehet,
csak azt, hogy: vissza, vissza, vissza!
vagy belepusztul a világ. – Uram,
s én hogyan folytassam rossz költeményedet,
ha nincs előre, nincs hátra, nincs tovább.

Szavak a palotába

Úgy beszélek, mintha velem történt volna,
ami általa még megtörténhetett.
De az én szavaim már sötét
pincébe hajló gyertyafények. Meg-megáll
fénykörükben s legyintve elimbolyog.
Az is bizonytalan, hogy él-e.
S hogy vérontás után, vagy épp előtte
cipelek szavakat föl, föl a palota
lépcsősorán, s nem tudom,
utánam mit hagyok. Fönn a tetszhalott
szellemre és testre széthasadt helyét
mintha mégis én foglaltam volna el,
mint újabb üdvözítő. Röhögnöm kell,
pedig szenvedek,
s győzni, míg csak úgy lehet,
hogy vér száll nemzedékről nemzedék fejére,
nem akarok. Fenn a lépcsősor képzelt
és látszó végénél vár a test, a kísértet
falánk teste, átvedlett pinceszörny
díszes szobában, senki sem tudja
milyen öltözetben. Már meg sem ölhetem,
hiszen csak báb, robot,
vagy testet öltött véres fikció,
de inkább istencsapása.
Vérétől, ha van neki,
életünk még jobban összemocskolódna.

Reményt, talán egy altató, adhatna még,
s bár undor környékez dög-leheletétől,
e kiszípolozó szellemet
szívébe lopózva idomitgatom.
Verssel táplálom tehát. Idegen testet,
idegen szellemmel; szavakat hordok föl neki,
beszélek csak, mintha lehetne
bízni benne, hogy végleg elaltathatom.

Gyötrelem és átok

Hittem szépségnek, tisztaságnak,
láttam gyönyörűsége lánynak,
tündöklő barackfának.

S félve, hogy elveszítem,
görcsösen kapaszkodva
piros barackfa-sziromba,
szerelem győzelem-jelében
miért ne hittem volna,

s hogy a föld s az ég
okker és búzavirágkék
tenyerén az a lány
velem örökké lángol,
szeme szédítő íriszében
hullva vércseppes sziromágyra,
miért ne hittem volna:
végtelen vele a vágta,

s húsában boldog robbanással,
mikor a láng utolsót lobbant,
miért ne reszkettem volna,
hogy a föld s az ég minden
szerelme és világossága
végleg összeroppant s nélküle
magány gyűlölet és szégyen
az osztályrészem.

Miért is hittem volna,
hogy újra meg újra
mindenki ringyóját
tartom a karomban,
s lehajtott fejjel,
mint nyomorult szolga,
miért ne rimánkodtam volna
mocskos kis örömért,

miért ne hittem volna,
kést miért ne fentem volna,
vérét miért ne szomjaztam volna,

s mint sav másnapos gyomromban,
miért ne hánytorogtam volna
émelygő világban,
s bukva gödörből gödörbe,
magamtól is megundorodva,
elzüllött tűzfalak
tövében időtlen körözve
imát és szitkot a számra
miért ne lökne
gyötirelem és átok.

Mikor a csend zuhog

Ha elülnek a nyomorult porok,
miket földközében kavartam
s fülembé újra csend zuhog,
a szolgák szolgáját miért nem
vetem meg, akkor már miért nem,
s föl-föl bennem miért zokog
a nem értem, nem értem, nem értem.

S te, ki a szenvedésre a jogot
nekem bőkezűen méred,
s kinek kezétől csobog a vér,
zúg a csend és nyüzsg a féreg,
miért nem hajolsz le értem
s miért hajtogatod: fák, egek,
állatok! – nekem is poros a térdem.

Tévedés

Sírással telnek meg a fák,
a lombok, házak, csillagok,
zokog a fűz, a lehajló ág,
sírnak a dombról leballagók,
arcom mikor rájuk emelem.
Kivonni mindenből magamat,
ahogy lettem, észrevétlenül,
kívánom teremő Istenem!
Lenne már végképp nélkülem
ez a végig véres orgia,
a föld, a víz, a levegő,
a növényi lét s az állati,
nyerje vissza természetét
mi tölem tökéletlenül.
Miattam ne sírjon a lét,
kívánom teremő Istenem,
valld be végre a tévedést.

A veszendő por

Ha majd szél süvít át a huzatos termeken
s az éj sötét ráncaiban a hiány
véresre marja sóvárgó lelketek,

ne beszélgetsetek,
még csak ne is suddogjatok,
ne akarjátok kilesni életem titkait.

Mélyebbek azok a tengereknél,
magasabbak a csillagoknál
s veszendőbbek az úton jajgató pornál.

Ujjatok puha bögyével ha megérintenétek ajkam,
érintsétek meg a ti ajkatok is,
s szeressétek az életet.

Ha befognátok fületeket,
hogy ne halljátok meg a sírást és nevetést,
ne felejtsetek el:

Ígéret maradtunk mindannyian,
veszendő por,
égrekiáltó kudarc.

S ha kitapogattátok az élet hamvadó emlékeit
és a maradék zölddel borított dombról
visszanéztek a megsértett élet víztükrére,

lássátok meg a fényes sikolyon vergődő Napot
s próbáljátok megérteni:
a naplemente végképp elrontható

s a ti lángotok is csak annyit ér,
mint az éjszakai szélben
féltenyérrel óvott gyertyaláng.

A piros telefon

Talán ikertestvérem kotorászik fullasztó magányban
emberi szó, édes kapcsolat után,
vagy talán fájó gondolatom költözött bele?
Azért pintyeg csip-csup hangokat
ez az én piros telefonom
s azért csordul le egy-egy vércsöpp
gyorsan-gyorsan a szívemen?

Nem, ez nem félelem.
Csak most vajudik az éj
rég-várt játékot az életért.
Most, amikor önzetlenül kezdem szeretni magam.

Mert nem lehet ám, hogy pirosan-feketén lángoló
körrel határolt végtelen
túlsó felén
maga az űr vegye kezdetét.
És az sem lehet, hogy a semmi kezdődjön ott,
ahol valamit megtudok.

S miért hogy szörny, miért hogy angyal
ruhában rejtőzködik az ismeretlen,
hol virágot,
hol meg fegyvert szögezve rám?
Ki vagyok én, hogy épp nekem pintyeget
s mégis itt marasztal
s miért rakja rám elmém és sorsom terheit

ha csak szorongni hagy
és várni
e kör sáros közepén?

Próbára teszi türelmemet,
pedig tudom, s mióta már, hogy az életem
oly egyszerű,
mint egy gyors késvillanás.
S azt is tudom, hogy nem csak én szorongok,
hanem bennemők,
mind a hárman együtt és külön, külön.
Így lett az életünk
fényes, elszállni kész sikoly.
S z a b a d í t s a t o k k i!

De csak a csend hasadozik,
a sötét burok,
az csorgatja rám savkeserű levét.
Lecsupaszítana csontomig.
Ragyogni valakire!
Ahogy csillagok és megöltek
égve felejtett szeme
ragyog ránk vágytól szomjasan.
Milliárd éve azt lesik,
hogy urunk, az élet vagy halál,
a fekete-fényes tereket
boldog játékosokkal végre benépesíti-e?

Végtelen a vágy, jól tudom,
oda és vissza végtelen,
s hűljön vagy ragyogjon szörny- vagy angyalarc,
csak érintse meg a sérelem,
a maszk fogságában is arc pirul:
emberarc; kimondani mégis jaj nekem
és jaj nekünk, mert elfogy a szó,
mint a szívdobogás, elvérzik a piros telefon,
a játék elillan
s zuhanunk újra játéktalan.

Mert aki él,
legyen szörny, angyal vagy ember,
játszani szeretne, vagy meghal.
Játszani!

Angyal a szörnnyel s velük én,
ki csak ember vagyok.
Szörny is, angyal is.
Bizonyosság erre, hogy a minap
már-már szabad örömmel
öleltem át a barátaimat.

A várakozó

Levél a fáról
ahogy lezörren
– úgy elszakadni
nem lehet könnyen.

Üldögelni kell,
padomon, csöndben
s hagyni az időt:
múljon fölöttem.

Ülök és várok.
Nem tudom, mire.
Ha csak nem a tél
csontkezeire.

Magamat végleg
kezébe tenném,
úgy dermednék meg
észre se venném.

Vállam ha néha
megveregetnék,
még szebben ülnék,
csak üldögelnék,

úgy elszakadni
nem lehet könnyen,
levél a fáról
ahogy lezörren.

A boldog magány

Ülök a parton egyedül,
mögöttem az Isten hegedül.
Fúj a szél. Valami boldog
dallam sodródik a vízen,
Isten meg csak bólogat
rá, hogy igen, igen, igen.

S mert jó jót mondani jóra,
hajlik a fény is, hajlik a nád is,
hajlok hát én is a szóra
bólogatásig, hiszen az Isten
a parton egyedül
nekem a boldog magányról hegedül.

Hanyattfekve

Gerinctelen fűben, roppant gazban,
feküdni csak, feküdni és feküdni.
Nem kérdezni, miért is lettem,
e roppant gazban mit is akartam,
nem undorodni és nem szeretni,
a dongó döglegyet nem zavarni,
„fekünni csak”, hanyatt, és hosszan
elrohadni e roppant gazban.

Tûnõdés játék elõtt

Lerázva magamról majd vért és vizet,
vérengzõbb leszek, vagy szelídebb?

Földmélyi csõndbõl ha elõbukkanok,
egymásra nevet-e madár és vakond?

S az emberek arcán a sugarak
képzelték lesznek, vagy igaziak?

S a gyöngy játék, megváltó Krisztusom,
feltûndõklík-e rövid utamon?

Vagy e földi lét pályáján a gyermek
átlép a játékon s tûnõdve elmegy?

Jelek tavaszi kertben

Amint a kertbe léptem, az öreg
megöszült költő
– oly sovány, áttetsző és titokzatos,
mint az Isten –
a vállam fogta át:
– Gyere, nézd ezt a csodát!
Karomon a gyöngye ifjú ág
milyen pompás diadalt aratott
a tél sötét erőin!

Majd egy kicsit távolabbra vont
és megmutatta az egész
virágjába lobbant cseresznyefát.

– Ne félj, nem lesz atomháború,
magukat is elpusztítanak!
(Ezt csak neked és a barátomnak mondom.)
A hazai és nemzetközi uralkodó banditák pedig
az összes erőszakszervezetükkel,
valamennyi apparátusukkal
elmennek a kurva anyjukba!

1987

A félretaposott cipősök

A történelem néha
kezet nyújt az elesetteknek.

Egy fénysugár –
és győzni is lehet!

Újra meg újra
éjszaka van,
vagy hajnalodik?

Éjjel is
ki forgatja fény felé a földet?

Az a sok
félretaposott,
földbetaposott
cipős a föld alatt
és föld felett.

Nem látom arcukat?
Látom cipőjüket.
Hallom lüktetésüket.

Hol a párod
elesett,
miért vagy ily
felemás?

Fele piros,
fele gyász?
Ébresztő van,
gyerekek,
reggeledik,
indulás!

Nekem is van egy
hercegi
félretaposott taposóm,
csak felhúdom és indulok
újra meg újra veletek.

S a fénysugár
megérinti a temetőt,
a megremegő sírokat
s földön és a föld alatt
cipőkben éltek
és erednek az utak.

S jönnek a korán kopogó
földbe taposott fölkelők,
csetlő-botló rengeteg,
megannyi gödörtöltelék,
leköpött mégis gyönyörű
nyikorgó földi hegedű,
elesett fölkelők,

fölkelő elesők,
örök rokonaim:
földszagúak,
gyárszagúak,
könyvszagúak,
tettszagúak,
ünnepre kifényesített
gyûröttek és ráncosak,
kiirthatatlan sokaság
hullámszik véges-végtelen,
forog egy roppant kereket,
vonul a történelmen át

benépesíteni
gyárakat, földeket,
játszótereket,

szakadékba lökni
a harciszekeret.

Chaplini cipőseim! –
ti küldtök cipőmnek, szememnek
rég látott, nevetős sugarat.
Még győzni is lehet!
Történelem,
te nyújtod újra meg újra
felénk a jobbodat.

Elfogadom.
Járok.
Fölkelek.

Minden meglehet.
Eltaposhatnak.
Félretaposhatnak.
Meglehet,

nem marad más
e lánc talpas földön,
csak egy-két pár
félretaposott cipő.

1987-89

Halálíg szomjazom

Ezredvégi játékok

Ha már elénekelte Himnuszát és Szózatát a nép,
ha már a meggyilkoltak hosszú névsorát
felolvasta két színész
s a kizökkent időt
újra helyretolta az alacsony tömeg:
kié a mi nehéz szívünk, Uram,
s ki emeli fel?
Földben, vagy ravatalon
a mártír és a gyilkosa
mit ér vajon?
Mit ér ez a gyönyörű ország
annak, aki valahol egy nagy szeméthalom
alján vagy tetején
végre szabadon
kikaparhatja a saját csontját?
Te drága rabló és kirabolt Magyarország!
Mit ér az újra elosztott hatalom
és szabadság annak, akinek jut majd
belőle egy-egy Uram-segélj?!
Te Isten és áru kiválasztottja
a dölyfös kirakat előtt!
Mit ér a tükrös ablak?
Hol van a pénzed, milyen kamatra
fektetted bankba leértékelt öklöd?
Poznan, Budapest, Prága, Gdansk!
Azért döntögettél falakat,
hogy a pénz láthatatlan függönyén

fáradt légyként fennakadj?
Berlin is megér egy misét?
Mit ér a kérdés, a remény, az erény,
a hűség, az őrség, a fogság!
Bontva és kötve a szögesdrót
szálját és csokorját mennyiért adják?
Mit ér az út
és mit ér az utazás,
mit ér a szívemen
átrobogó táj,
ez a darabka hazai föld,
a nemzetközi piacon
mit ér egy magyar
vagy egy román forradalom?
Uram, ha megint csak nyúzzák –
mit ér a felséges nép?
Mit ér a kezdet és mit ér a vég?
Mit ér az undor és mit ér a fájdalom?
Mit ér a jóság és mit ér a harag?
Mire való volt annyi áldozat?
Mit ér az utca és mit ér a tér?
Mit ér a kövekre kiontott vér?

Nyugtalanság

Mindenkinek megvan a dolga ezen a földön.
Én meg itt egy mélyen eltemetett
álmot dédelgetek,
melynek legalább a körvonalait
szeretném újra megpillantani.
Képzeletem kertjében
ásóval kezemben
járkálok körülötte:
szeretném kihantolni,
vagy végleg elföldelni.
Senki se lásson nélküle szégyenemben.
Mégis minden reggel felpróbálom életemet
s a mindennapi pusztulásban
csak őt keresem sóvárgó útjaimon.
Nem tudom, milyen volt,
nem tudom, milyen lehet.
Gyötrő hiánya folyton velem van
és folyton vele vagyok.
Ennél többet aligha tehetünk egymásért.
Ő az oka minden örömömnek
és minden bánatomnak,
s kétséges terheim alatt
gyakran azt hiszem,
mindannyian érte élünk és futkosunk,
mindannyian az ő fogságában vergődünk.
Érte és miatta lestem és lesem
a poros reményt, a lebegő porszemeket,

az ökörnnyállal behálózott réten
érte és miatta született ámulatom,
hiánya hagyta itt szememben
a megcsúfolt élet riadt szégyenét:
hinnivágyó hitetlenségemet.
Érte és miatta
veszekszem elkóborolt fiaimmal
s nem értjük egymást és magunkat sem.
Nem tudok róla én már beszélni és hallgatni sem.
Csak nézem homályos életemet,
tutulok inkább, mint ordas társaim,
vagy mellébeszélek,
ahogy a modern költők mellébeszélnek.
Nem ismerem múltját
és nem ismerem jövőjét sem.
Miképpen lemond és nem mond le róla
millió és millió kisemmizett társam,
azonképpen lemondok
és nem mondok le róla én sem.
Övé az életem, minden gondolatom,
s ha van, csak nála van kegyelem.
Olyan lehet,
mint az utolsó ítélet trombitahangja,
mint a látni vágyó
szemében a fölkelő nap,
a föld, a víz, a levegő, a csillagok,
mint a hajnali mezőn hajlongó emberek

teremtő mozdulata,
mint a sötétséget oszlató reménység.
Széles e világon még senki sem látta
kegyelem fényében,
titokban mégis minden élő benne bízik
és róla álmodik.
Őérte járom sóhajos útjaim
Kelettől Nyugatig, Északtól Délig,
s ha olykor látni vélem:
mit mondhatnék neki életemről,
az elveszett egészről és a széthullt részletekről?
– Merre menjek tovább,
hová lehetnék nélküled?

Nyugalomvágy

Tûnődések lassúságát,
boldog dolgok valóságát,
minden élet égi mását,
képre képek láthatását,
mélységét és magasságát
– add meg nekünk, Uram!

Helyzetkép

Boruljanak rám magányos esték.
Alul maradtam, bár felül lehetnék.
De nem tudtam én a magyar sárban
agyonverni és megtaposni társam.

Címtelen *(15 év múlva)*

Sokáig hallgatok;
felhívom magamat.
Nem jön fel.
Hát akkor lenn marad.

Birkózás

Látod-e még, Uram, elégedetten,
amit teremtetted,
amit a porból
saját képedre
életre leheltél:
– Íme, igen jó?

Vagy talán megbántad
isteni koncepciód?

De hisz úgy van minden,
ahogy te akartad!

Mozog még a por,
a porban még mozgunk!

Egészben a rész,
részben az egész,

mint laokoóni giliszták,
Uram, még birkózzunk?

Menekülők a kukoricásban

Alszol, Uram, alszol,
vagy már meg is haltál?
Véka alá rejtve
kialudt a gyertyád?

Mért nem felelsz, Uram!
Köröskörül lőnek.
Most mutasd az utat
a menekülőnek.

Imád egy golyóért
szívedben megfogant?
Így védesz meg tőlük,
kiterítve, Uram?

Ima

Beavatkoztál az életembe, Uram,
azt akarod, hogy világosan lássak.
Add vissza hát az elveszett költőt
s az értelmetlenségben világosság támad.

Nélküle, Uram, hiába fekszem és hiába kelek,
és hiába vetem árnyékom a földre.
Hiába mormolom napfénybe imámat
s hiába is volnék áldozat gyümölcse.

Nélküle, Uram, nem sír az újszülött, nem beszél,
nem eszik, csak hallgat, öregen és bölcsen.
Benéz rá az anyja, be-benéz egy csillag –
azt hitte, hogy meghalt, azért vagyunk csöndben.

Nélküle, Uram, nem ér a nevem, nem ér a játék,
tőlem már hiába veszik el, vagy hiába nem.
Elesek benne vagy átesek rajta?
Érte és utána kihalok én is kihalt teremem.

Városi akác sóhaja

Ki vagyok én, Uram,
hol hagytam a nyelvem?
Isten kötényéből,
boldog asszonyfáról
milyen szél hozott el,
miért ide estem?
Beton-börtönömbe,
mérges füstbe, gázba,
hogy kerültem ide
magvait zörgető,
tüskéit tördelő
városi akácnak?
Hol lehetnék ember?
Hogy mehetnék vissza?
Zaboskerti erdő
és a Malomárok
befogadná-e még
földön kívüljét
széna illatába,
akár berekfának!

Ásó a kertben

A múlt időben kijöttem egy kicsit,
kijöttem és ások őseim kertjében.
Néha meg-megállok. Valamit keresek.
Talán a kenyerem, vagy talán az Istent?
Készítem az ágyat magnak, palántának –
Eszternek, Nórának? Őértük forgatom
fel a földet mélyen? Kiülhetnek ide
imádni a napot Isten tenyerére,
Bálinttal, Danival, Miklóssal, Atival,
hatan is vagy négyen. Amit már felástam,
s ahogy még elérem, hosszú gereblyémmel
jókorá darabon elsimítom szépen.
Mint a bűneimet. De azt már nem értem,
hogyan a csodába jött ki ide ásni
Magdolna és Mária, s hol lehet az apám,
hol van az a férfi? Csoda, hogy nem értem,
mért kell az ágyáson mások lábanyomát
folyton gereblyézni? S Mari miért nem érti,
mért megy el a gyerek? Így kell elvérezni
ágyon és ágyáson? S hajlongva és mászva
irgalmatlan nézni, hogyan tüntessem el
a kényes cseppeket? – Mielőtt elesek,
kicsit most megállok. Néha így állok meg,
néha meg úgy ások, mint akinek éppen
tántorog a lova. Egyszer-másszor gyorsan,
mint a szerelemben, sáros tenyeremmel,
most meg komótosan, karommal törölöm meg

gyöngyöző homlokam. Mélység és magasság
feketedik-kékül vörösben és gyászban
alattam s felettem, míg csak nem találom
kezemben az ásót s magam a nyeregben.
Nem tudom, hogy van ez, megöszült jó anyám,
nem tudom, hogy lehet. A múlt időben
egyszer majd elválik, mit is kereshettem,
s hogyan maradhatott leszúrva az ásó
kinn a fényes kertben. Ha majd a sötétség
elválik a fénytől égen és veremben.

Hideg szél fúj a fasorban

Hideg szél fúj a fasorban.
Mennyi rózsza, mennyi asszony
pulzál itt a kórház kertben.
Halál pulzál, élet pulzál?
Gyönyörében, fájdalomában
nyitja-zárja szirmát éppen.
Szól az angyal trombitája?
Sötétül a nap az égen.
Zúg az Isten balladája?
Jaj, de fáj a Bárány tánca.
Szegény Lázár, szegény Lázár
kórházfalnak vetett háttal
mintha falnak furulyázna.
Ne bántsátok, nem a halál,
élet rótt rá szolgálatot.
Volt ő már a túlsó parton,
most temette el az apját,
marad neki három fia.
Felesége rózsakelyhét
a műtőben megint nyitják,
most tépik ki a bibéjét.
Itt hagyhatja Barikáját.
Hideg szél fúj a fasorban.
Nem vigyáztál, várjál szépen
szegény Lázár, fújd csak bele
bánatod a furulyádba.
Valami a szemedbe ment?

Por csillog itt földön, égen,
billegetsd csak ujjaiddal,
lyukról lyukra fújd a falnak,
szegény Lázár, s ne szakadj meg.
Nagy vákuum van a lelkemben,
tebenned is az van, szegény,
fújjad mégis, meg ne rettenj,
ontsuk csak a Bárány vérét.
Én vagyok ki ezt akartam?
Munka nélkül hol keresssem
meg a pénzét? Ad a pápa?
Katonának neveljem fel,
rablónak, vagy béemesnek,
essen testvérgyilkosságba?
Lőjjön rá egy könyvelőre,
ölje meg az édesanyját,
minek hozta e világra?
Hideg szél fúj a fasorban,
szól a Lázár furulyája.
Mennyi asszony, mennyi rózsa,
mennyi férfi pulzált el itt
s mennyi méh a hársfasorban.
Fenn az égen bárányfelhők
sokasodnak, amott kéklik.
Szegény Lázár, csuklyájába
rejti arcát még az ég is.
De azért csak fújjad, s nézd is

billegető ujjaidat
éri fény is, érints fényt is!
Te láttad az Isten ujját.
S ha már jön a feleséged,
oldaladon letört rózsád
s fájdalommal beléd karol,
lássatok a fájdalomtól.

Gödörben

Legalább nyolcvan éve haldokló terünkön,
amint az istenverte rendszer lassan
és mégis villámgyorsan összeomlott,
s maga alá temette múltamat,
– örülnöm kellett volna, Uram?

Szégyenkező bujdosásodban
és bujdosásomban,
ha lettél volna még,
ha válaszoltál volna hívásomra,
sok könyörgésemre és káromkodásomra,
ha nem omlott volna össze
emberarcod is,

ha én választhattam volna el,
amit te már elválasztottál,
ha választhattam volna egyáltalán,
ha hittél volna bennem,
ha hittem volna,
örömhírt mondhattam volna
legalábbbb neked.

De a köszörűsök is elszéledtek.
Nem törnek be kirakatokat,
nem éleznek késeket sem.
Kötörők lettek, vagy meghaltak.
Én velük voltam, de te nem voltál velünk.

Régi helyünkön romhalmaz,
kő és kő és fájdalom maradt.
S az elveszett remény.

Ahogy apámtól és anyámtól tanultam,
a jók javára voltam;
nemcsak magamért.
Szabadságom mértéke szerint
többet adtam, mint amennyit kaptam.
Ez adott reményt.

Értük és velük dolgoztam,
énekeltem és imádkoztam,
hogy jobb legyen az életünk.
Csak dülne össze már az ég,
e rakétákkal aláducolt tákolmány!

S mihelyt úgy lett, ahogy te akartad,
s ahogy én is akartam, Uram,
mint kőbányában a rab,
akit nem őriz senki sem,
és mégsem hiszi el, hogy vége van:
szabad, elmehet –
gödrömnyi hazámban,
örökölt fogságomban,
oly szomorúan, ahogy senki sem,
töröm tovább a követ.

Ahogy senki sem...
És mégis millió és millió-ennyien.

Te is becsaptál, Uram!
Prédára került az életem,
elvették a munkám, kenyerem,
és mégis itt van velem
e kőbányában mindenem:
fájó emlékezetem, elveszett
múltam és jövőm
s a szakadatlan zaklató lekiismeret:
Mit és hol vétettem el?

E globális bálban, ott meg ott,
két nagyobbik fiam csákánya cseng,
s lenn a völgyben a legnagyobb
áldozat: kisebbik fiam törí a követ.
Más nem is jut eszébe neki.
(Hacsak az nem, hogy kötöröböl
hogyan lehetne kizsákmányoló.)

Anyám is itt van, nyolcvanévesen,
görnyedt derékkal apám kősráján
tördeli magát, de könnyeitől
hiába csengenek-repedeznek,
s hiába virágoznak a kövek,
itt is minden kő kövön marad.

Emlékezz, Uram!
Aznap temettük a hősöket,
véggépp lelepleződtek a gyilkosok.
S nézd csak! Ott, a mártír
és a gyilkosa nyomán
kő kövön megáll.
S a bánya is a helyén marad.

Zengheti Himnuszát és Szózatát a nép!
A kötőröket újra el lehet felejtetni.

Hogyan hihettem volna el
június 16-án, hogy volt és nincs apám?
Ki kérdezte őt: – Tud-e élni most?
Na és – hogyan?
Akar-e meghalni most?
Akar-e sorsközösséget gyilkosokkal?
Vállal-e mártíriumot? –
Apám hős volt. Bár csak kötőrő volt.

Ha nem vagy süket és vak,
figyelj, Uram, s ha jól figyelsz,
meghallhatod minden éjszaka,
hogyan csengenek belül a kövek
régi holtak csákányütéseitől.

Hallhatod, mennyit zsoltározunk nekik,
hogy föltámadjanak!

De, minek?
Hogy vérrel és velővel fizessenek tovább
jótevőinknek, kik egyre mélyebb
gödörbe kényszerítenek?

Vergődtem itt, és vergődtem ott is,
egyedül, szeretőim karjaiban.
Vergődtek ők is; kívül és belül törtek a kövek.
Átnéznek rajtunk kötőre gyermekeink,
mint akik tudják: titkok nincsenek.
Szánk szélén keserű por marad.

Mondtam: apám kötőre volt, anyám is az,
én sem születtem szabadnak.
Tegnap sem tudtam, mi a szabadság,
ma sem tudom, mi fán terem.

Sziszifusz még reménykedhetett,
és – hegyre föl! – görgette a követ.
Legalább nyolcvan éve azt tesszük mi is,
gödrünk mégis mind reménytelenebb,
szomorú arcunk egyre szomorúbb.

Te is gyűlölöd a fájdalmat?
Én is gyűlölöm, Uram!
De vigasztalódj, te szabad vagy,
sírhatsz és nevethetsz, ahogy kedved tartja.
Legalább ezer éve lebeg a lelked
síró-nevető kőbányánk felett.

Zavar

Mert Bábel tornyához hordtam a követ,
megzavarodva hallgatok és hallgatok.
Nem hordom tovább. Hordtam eleget.
Csak nézem és nézem és ámulok:
Dicsvágyatok miért nem mértéketesebb?

S mit mondjak megzavarodott népemnek?
Hogy bűnös vagyok, mert hordtam a követ?
Bűnös vagyok, mert nem hordom tovább?

Jók a fák is

Jók a fák a téren,
tarkállnak, színeznék,
holnap ilyenkorra
meztelenek lesznek.

Jó a gyerekeknek
megöszülni szépen,
nem kell elvérezni
kihalt játszótéren.

Jó a pénzeseknek,
jó a gyilkosoknak, –
kit zavar e földön,
ölnek-e vagy lopnak?

Nekem is nagyon jó
gyöngé violámmal
melankóliázni
házunk ablakában.

Az talán a legjobb,
munka nélkül lenni,
aranyos napfényben
leveleket szedni,

s nem is gondolni rá,
míg gyûlik a levél,
lesz-e holnap munka,
lesz-e holnap kenyér.

Folyóparton

Csendesedik, tarkul.
Jön már az irgalom
fényes levelekben,
színesedő lombban.
Életem is halkul.

A csermely csillogó futása

A csermely csillogó futása
hol veszhett el,
miért állít meg
e fullasztó zavar,
miért nem érdemes tovább
s miért nem lehet vissza,
s ha egyszer újra erre kell,
hová vihetném magam
az ingoványon túlra?

Megyek a vers után

Sötétségből jövök, nem is tudom honnan,
megyek a vers után, szomorúságomban.
Gondolom, szép lehet, gondolom, jó lehet,
a reményhez engem, remélem, elvezet.

Amikor itt vagyok, ott szeretnék lenni,
nem tudom a helyem sehol se megjelni.
Szétszed ez a hiány, szégyellem, titkolom,
nem létezett soha – hányszor letagadom!

Nem tudom mért ragyog fényes nap az égen,
mi végre tündöklök pipitér a réten.
Talán csak azért, hogy tisztábban meglássam,
szépségből nélküle mekkora hiány van?

Költői napfogyatkozás

Ha fölnézek, ha lenézek
látok én sok sötétséget,
látok én sok fényességet.
Fogy a napom, fogy az élet;
próbálgatom: amíg élek
oszlatom a sötétséget.

Vasalt ingben gyûrött lélekkel

Vasalt ingben gyûrött lélekkel
teszem köreimet a városban,
cipelem gyönyörû és nevetséges terheimet,
viszem a könyveket.

Ó, ha eljuttathatnám
tízezreknek, százezreknek, millióknak,
magyar nemzetemnek,
legalább öt-hat olvasónak
e mégis reménykedő szavakat,
mondatokat, képeket, gondolatokat!

Hurcolom álmaimat,
viszem barátaim álmait,
meg-megszámolom krajcárjaimat
s elvágódok pacsirtás ég alá,
patak partjára, erdő szélére,
szelíd vadak és madarak csendjébe.

Ócskapiac

Hiszen ha valahányszor kimegyek az ócskapiacra,
a sokaságban elmerengve keresem
nagyapám kalapját, nagyanyám mázas köcsögét,
kékfestő szoknyáját,
a régi-régi holmikat,
a tárgyakból sugárzó szeretetet keresem,
azokat a fájó, elvesztegetett értékeket,
melyeket pénzért bár megvenni nem lehet,
pénzért itt látszólag minden
adható és kapható.

Megváltak szegények utolsó kis emléktárgyaiktól,
velük együtt eladták múltjukat és jövőjüket is,
a harácsolásra mindig kapható régiségkereskedőknek.
Járkálj csak..., s járkáltam a zsibongó piacon,
hol itt turkáltam a szememmel,
hol ott a kezemmel, legtöbbször fényképezőgéppel
vettem szemügyre ezt a reális és illuzórikus világot.
Szerettem volna mindent hazavinni,
az egész előhívott múltat,
hogy az ócskaságok legalább fényképről sugározzák szét
az annyira hiányzó szeretetet.
Fényképezőgéppel sírt, fényképezőgéppel mosolygott
bennem a kicsi fiú, a nagy fiú,
fennakadt halszembe bukfenceztettük
a sok-sok drága ócskaságot.
Tébláboltam kisemmizett proletárok portékái közt,
nézegettem elszegényedett gazdagok kincseit,

hallgattam a felhalmozott zsebórákban hallgató,
itt-ott még ketyegő időt.

– Kihez fohászkodik az ég alatt amott az a kampóbotos néni?
Laci bácsi tisztelgő mozdulata mögött a levetett mundér
micsoda veszített határokat fájdt és gombolna újra,
Tábornok úr! miféle jövőt köszöntsünk
e magyar bazárban?

Nézi a madár a fiút, nézi a fiú a madarat:
kié lehetett e régi büszkeség,
s kié a szomorúság árnyéka a madaras fiú arcán?
Hogyhogy nem tudnak elválni egymástól,
hogyhogy megfizethetetlen a madár és a gyermek?
Miért árul, és miért jött ide, ha eladhatatlan a réges-régi élet,
s ki adhatna az egész ócskapiacért élhetőbb jövőndőt?
Tábornok úr, én sem tudnám megmondani,
hogyan keveredtem ide, de ha kijövök az ócskapiacra,
és belebotlok az árakba,
rögtön megtudom, mi a liberalizált
piacgazdaság.

Mint ősember

Mint ősember a sötétben,
ahogy barlangom vackára lefekszem:
kattog,
kattog.

Nincs kinek elmondjam,
nincs kinek odaszóljak:
hallod?
hallod?

Pár nélkül is ember az ember,
legfeljebb nyúl, bölény vagy ordas,
tutul, vagy béget, vagy hallgat.

És kattog,
éjjel is kattog
a számítógéped.

Műanyaghangon
hül
a lélek?

Jajgatni szégyen,
édesanyám!
Fegyverek szólnak.
Lóg a háború lába.

Rosszkor születtem,
rosszkor születted,
rossz kor.

Párnámon párom
amikor volt még,
megoszthattam volna
vele az álmom,

de hol van?
és hol van
az álmom?

Édesebb lehetne
vele az estém,
elhessenthetné
halálfejes éjjeli lepkém

– csak jönne már!

Dúdolna csacska altatódalt,
hajolna rám,
vidítaná fel vackom!

Ne kellene
továbbadni
a kattogást.

Ne mondaná
farkas fiam,
ne mondaná
nyuszi fiam:
– hallod?
– te is hallod?

Agyunk áramkörébe kapcsolt
számítógéped
faggat
s valahol, valakik
röhögnek rajtad,
röhögnek rajtunk!

S a költő
(bűnösen?)
hallgat.

Csak jönne már!
Csak szégyen
ne jönne már!

Hiszen arcomba vágják
hamarosan:
ez se énekelt,
éjjel se énekelt
boldog dalokat!

Szégyellte magát.

Igazuk van.
Ne kelljen várni,
vágják arcomba már
bizonyítékaikat:

MAGÁN Nyitás – bűnös – 1-1 „Nyitás” MAGÁN kattog,
MAGÁN „Akác a hegyoldalon”, bűnösen kattog,
MAGÁN Kilátás 1 - 1 „Kilátás” kattog,
MAGÁN kérlelő 1 - 1 „Kérlelő szerelem” – halál kattog,
MAGÁN Csendélet 1 -1 „Csendélet” életfogytiglan kattog.

Látjátok vackomat?
Asztalon hagyott morzsa az ember egyedül,
külön-külön és ketten
és többen és milliószor millióennyien is morzsa.

Győztek,
hát igazuk van.
Hamlet is tétova Jóska
volt a kirakat előtt,
öklében bár ott lapult a kő,
csak nézte a drága
számítógépet,
nézte és nézte
a hányszor, de hányszor kivérzett népet!
s hazavitte

és megette
az öklét.

Látod, farkas fiam?
Látod, nyuszi fiam?
A forradalom ára
(a háború ára)
tegnapról mára valóban fölment!

Érthető,
érthetetlen,
elérhetetlen.

Mert mit ad az Isten?
A programok Istene éjjel is kattog
intelligensen.

Igazuk van,
holnap is igazuk volt,
tegnap is igazuk lesz!
S mit meg nem tesznek
a lopakodó aranykezűek!

Szégyellhetem magam,
te is szégyellheted magad,
Hamletes Jóska
– hol az a kő?... hol az a kő?... –

És te, farkas fiam,
és te, nyuszi fiam?
Kis amatőr emberevők,
kis MAGÁN magyar csillagaim!
Szégyenkezni jó?
Hallgassátok csak!
Kattog.

Fújhatjátok az üstökötöket,
festegethetitek a léggömböket,
síratsz, Andromédám,
tündökletes szemed fénye is kattog,

az üres papír is MAGÁN,
a kiürült képzelet,
a forrás, a pohár, a csillagos ég is MAGÁN
zavarba hullva kattogja, hogy
MAGÁN az élet, MAGÁN a sír és MAGÁN a sírbeszéd is,
egyre megy, hogy ember, vagy sakál, vagy költő
tutul vagy hallgat a vackon.

Levelek közt

A kint felejtett gyermekjáték,
az a kopott-piros faszekér
sajog-e még valakiért,
megérkezésért, indulásért,
sajog-e még valamiért,
képzelt-boldog vágatásért,
a lehullott levelek közt
hívja-e még, aki hagyja
elporladni az udvarban?

Nagyapa gyermekkel

Ősz nagyapja karján
legtisztább a gyermek
csöndes Isten-arca.
Szája szögletében
kicsiny kis mosolyág
bölcsen van kihajtva.

Mozdonysirató

A mozdonyhoz képest valamennyien gyerekek vagyunk.
Álmélkodó újszülöttek a csodák előtt.
Mennyire szerettem bennük az erőt, a méltóságot,
a messzeségbe röptető álmokat!
A nyugtalanságot és nyugalmat szerettem bennük.
Bejött az állomásra a fekete angyal, s megállt.
Hatalmasan és feketén, mint egy isten.
Kiengedte magából a gőzt, fehér titokba burkolózott.
Füttyntett és prüszkölt,
egész testében remegett,
le is nézett kicsit, mint egy csodálatos paripa.
Mennyire szerettem volna a lelkébe látni!
Választ kapni a miértekre,
a honnan jössz és hová mész kérdéseire.
Képzelttem hatalmas gyomrába fekete szemet,
vöröslő lángokat.
Láttam a fűtő izzó szemét, láttam kezében szívlapátot,
amint megállás nélkül rakja a tüzet,
mozgatja két oldalán
azt a két hatalmas és erős karját,
hajtja a kerekeket, s gyereknyelven beszél:
csihuhu-csihuhu.
Mennyien futnak utána! Kupék, kupék és kupék.
És ablakok, mögöttük fülkefényben álmodozók,
gondolkodók és hallgatók,
alvók és ébren levők.
A mozdonyvezető bizony hogy hős!

Pedig csak áll. Vagy ül.
Észrevétlen, dolgozik a hon derületén. Előre néz,
nézi a szembefutó síneket, mosolyog rejtélyesen:
ha nem nézné a fiát,
megállítaná ezt a nagy, földi komédiát.
Tiszteli a sínek építőit, hallja a krampácsolók dalát,
tiszteli a zúzott köveket is.
Benne vagyunk a mozdonyokban mi emberek mindannyian,
mi vagyunk a mozdonyvezető édestestvérei.
Testvérek vagyunk a mozdonyban, feketék és fehérek,
vérben-gyászban,
ősök és utódok,
a száguldás és a megállás gondolkodó és cselekvő miértjei.
Csak azt ne higgyük, hogy különbek vagyunk
egy 424-esnél!
Halljuk-e még az üllő és kalapács ősi csengését?
Halljuk szívünk kattogását,
felettünk ver.
Látjuk sóhajos éjszakánkban csillagok szikrázásait:
micsoda műhelyed van, Uram!
Mért hagytál el engem?
Kéményedből szikracsóva leng utánad,
amint átrobogsz a hol sötét, hol fényes mezőn.
A megérkezés és az elindulás pályaudvarán álltunk
és állunk türelmetlenül,
egyszerre többen is, mintha
egyetlen pontból jöttünk volna,
s mintha ugyanoda tartanánk.
Robogunk a természet csodálatos tájain,

az élet csak kígyózik utánunk.
Hogy ittuk a képeket, töltekeztünk a valósággal,
és micsoda gyönyörűségeket fűttyentgettünk!
Hol vannak mihozzánk képest a te dalos madaraid!
Mi emberből vagyunk,
mérnökből és kovácsból, lakatosból és utasból,
várakozókból és megérkezőkből.
Végre megállhatunk. Jajok nélkül.
Összerogyhatunk, mint a nagyapánk.
Megtettük kötelességünket.
Szétszedhetnek,
kiselejtezhets bennünket a selejtezési bizottság.
Visszamehetünk a tűzbe, felolvadhatunk a nagy egészben,
felsírhat a fű.
Suhoghat felettünk fekete kaszád, Uram!

Anyám keresi otthonát

Megszokták arcát a ráncok,
megszokta fekete berlinerét,
hozzászokott a lázadáshoz,
anyám, a csöpp kis görbeség.
Megszokta a szokhatatlant,
a tűrést és a tagadást,
tizenkét éve egyedül van
s nem leli házában otthonát.
Élők s halók jönnek-mennek,
harangoznak már megint,
csak ne fájna úgy nyolcvan éve,
két rossz lába, hát és gerinc.
Mégis folyton készülődik,
hogy ő elmegy, holnap reggel
indul is már, gondolatban
bejárta Tolnát, Baranyát,
Pécset, Pestet, Somogyfajszot,
megnézte ő a Fertő-tóig,
nem is egyszer – a tévében, hát! –
megöregedett Magyarország
sok szép öreg otthonát.
Elment volna réges-régen
– nem kell a kert, a krumpli, mák,
nem kellene a virágok sem,
muskátlik, rózsák, dáliaik.
De ki megy ki a temetőbe
– apánk sírjához – őhelyette.

Csak a tyúkok ne volnának,
s ne volna a két kakas!
Két gyerekéért odaadná
egyiket is, meg a másikat.
Csak jönne haza valamelyik,
megtalálnák az otthonuk,
megmondta ő a szomszédoknak,
hogya elmegy, nem jön vissza,
nem szégyenkezik a nép előtt,
lesz ott, aki meghallgatja:
nem hagyott el ő senki mást,
csak a házát, párja sírját,
pécsi és pesti gyerekét,
s tizenkét tyúkját, kakasát.

Mint a gyermek

Mint a gyermek, úgy szeretném,
hogy velem légy minden estén.
Párnámon egy sugárszállal
minden reggel te ébresszél.

Kis magyar csillag

Elvált szülők kallódó gyerekeinek

Fényében, kicsike fényében,
pislákoló aranypötty-fényében
könny nélkül sír a csillag úton-útfélen;
szégyenkezve és szorongva
sírdogál a csillagocska.
Anyjától s apjától elhagyottan
arcát ujjával eltakarja,
befeleg sírdogál a csöndben,
a világmindenség sötét óceánján.

Anyám, apám, testvérem,
kéretlen fogantatásom,
gyöngyharmatos, felejtett mezőn
fátyolos árnyékom, hosszú vándorlásom,
elgurult labdám kihalt teremén,
világosságra és magamra való várakozásom,
játsszótársaim, öröm aranyszalmája
az űrben, hulló vak világom
és ragaszkodásom utolsó könnycseppemhez,
szomorú arcomban bolyongok
a világmindenség sötét óceánján.

Hányódom csak – sírja a csillag,
tanulatlanul és dologtalanul
sírdogál a kis kamasz magyar csillag,

sötétsgel szemben bolyong
az elveszett szeretet után,
meg sem érintett szerelem előtt térdepel,
ellene vétkezett anyját
és ellene vétkezett apját siratja,
egyetlen könnycseppjével
testvéreit és barátait hívogatja.

Anyám, apám, testvérem,
barátaim, hová lett az én nevetésem,
vidám szép mosolyom hová lett,
mit adhatnék én e sötétsgnek,
hogy egy kis sugár földereghessen?
Utolsó könnyem ha elejtem,
féltett fénykönnyem ha elejtem,
örök arcára teheti kezét
a világmindenség sötét óceánja.

Hajnal *volt*

Megörült a szépség, tisztaság
hajnal volt éppen, ő kisgyerek,
harmatban fürdött a rét,
reménykedett, mert reménykedtetek.
Könyörgött: ne hazudjatok,
ne csaljatok, ne gyilkoljatok,
szépek, tiszták, jók maradjatok!
Mert ha nem, mert ha nem:
a reményt is elvesztitek.
– Nem hallgattatok rá, emberek.
S megörült, mert megörültetek.

Árgyélusra várva

Megáll kezemben a fakanál
az üres tökfőzelék felett.
Sokan lehetnek olyanok,
amilyen én vagyok?
Nem tudom betölteni *anyai* hivatásomat.
Cipő, nadrág, ing is kellene,
kinyitom kicsit a bukóablakot.
Nem tudom már megint hol lehet
testem-lelkem csavargó gyermeke.
Az éjjel virágzó ég alatt
aranyszőke hajakon zenét szerez?
Nem is őrzi aranyalmáimat?
Vénbanya vagy Állatkirály
kocsmájában üti a szépség lábnyomát?
Tündérlánynőről álmodik
fájdalmában az édes ostoba?
Több türelem, sok jó beszélgetés,
tiszt a víz, pohár az asztalon,
tej és kalács, kályha és mese...
De ha elhagy minden gyerekem,
nem tölthetem be királyi hivatásomat!
Akkor nem vagyok király.
És Árgyélus sem király fia.
Ha nincs aranyalma és aranyalmafa,
ha nincs éjjel virágzó ég,
ha nincs mese és nincs mese –
nincs Árgyélus, sem Ilona.

Akkor sötétség van és tökfőzelék.
S ha úgy jön haza Árgyélusom,
mint éjjel virágzó aranyalmafa?
S ha vele jön mégis Tündér Ilona?
Akkor élet vize és feleség,
szerelem és tökfőzelék,
hetedhét országra szóló lakoma!

Meglett, de...

Meglett az ember, az ember valóban meglett,
de rettentő szapora, akart valamit, élni akart,
énekelni a szomorúságról, énekelni az örömről,
de nincs meg a szomorúság, nincs meg az öröm,
és ő mégis megvan, fáradhatatlanul keres,
keres valamit, keres kis pénzt,
istent, barátot, testvért, otthont, hazát, feleséget,
anyát, apát a porban, igazságot keres, rettentően
keresi az igazságot, az egyenlőséget, a testvériséget,
de nem találja, pedig széthányta érte a
gyerekeit, keresi, keresi a gyerekeit, szeret,
szenvet, utálkozik, nézi magát a romlott levegőben,
tehetetlenül álldogál a többiek közt, remeg,
fényben és homályban folyton kéreget, szégyentelenül
és kétségtelenül porszem, minthogy megvan, megvolt
valaha, majdnem megvolt, azt hitte
valóban meglehetne végre, valóban
akart valamit, mintha valóban keresett volna valamit.

Csendélet

Kenyérhég az ember egyedül,
asztalon maradt morzsa.
Életlen késsel bámul
egy fekete foltra.

Cseresznyevirág-variációk

Nem vers

Ez nem vers, nem virág.
Megölt költő lelke.
Virágzó cseresznyefáról
letört virágos ág.

Világhiány

Meghalt a költő, halott.
Meghalt a világ bennem.
Hiába virít a virág.
Világhiány a költészetben.

Két sor

Én és a világ,
a világ és én.
Ennyi volt a költemény egykor.
Két sor.
Mígnem kihúzta a cenzor.

Sírvirág

Világ ha volna, sírja is volna.
Virágos cseresznyefaág
a sír virága volna.

Egyensúly

Mint versem legszebb sorát a cenzor,
kihúzott a halál a sorból
téged is, barátom,
költöm, apám, istenem.

Gyűlölködve (vagy szelíden?)
jövünk utánad sorba mind,
míg egy szálig
el nem fogyunk.

Ne félj, a cseresznyefán
akkor is lesz virág –
dönögve dolgoznak a méhek –,
lesz rajta gyümölcs, lesz madár:
természet és romlatlan ének
egyensúlya majd helyreáll.

Sírbeszéd

Nem tudom, barátom,
atyai barátom,
tudta-e barátom,
atyai barátom
mit beszél.

Legtanítványabb
tanítványodnak
nevezett engemet.

Nem tudom, barátom,
atyai barátom,
viszem, ahogy tudom
én is hazafelé
viszem keresztemet.

Itt sötét van és hideg.
És ott milyen lehet?
Te ott vagy,
én itt vagyok.
Vagy és vagyok.
Vagyok és vagy.

Mióta elmentél,
legtanítványabb – vagy leghitványabb –
tanítványodként
én itt majdnem olyan mélyen hallgatok,
ahogy te ott.

Tihozzátok szólok

Sohasem becsültem eléggé
munkátokat, törődéseketek.
Dolgoztatok értem szakadásig,
beszélgettetek és hallgattatok velem.
Főztetek, enni és inni adtatok, mostatok rám,
tisztá ruhában járattatok,
kivasaltátok ingemet, nadrágomat,
ne legyek gyûrött. Mosolyogtatok is,
szeretgettetek, csókolgattatok,
feltétel nélkül
meg-megsimogattátok fáradt fejemet.
Én is szerettelek titeket,
mégis szomorúságot hoztam rátok
szomorú szavaimmal.
Nem tudom jóvá tenni sok mulasztásomat.
Legyetek olyan jók, amilyenek vagytok,
legyetek tovább is reménységgel hozzám,
maradjatok kegyesek
és legyetek áldottak,
szeressetek, ha tudtok.

Simogató

Szépséged, jóságod
megrendít, kedvesem.
Éhezem, szomjazom,
s te enni adsz
és megitatsz,
bánatomban
felvidítasz.
Fáradt vagyok –
két karodban
el-elringatsz.
Gyermek vagyok –
anyám is vagy,
öledbe hajtom a fejem.

Egyetlen-Ém

Nézem, nem látom. Látom. Este van,
velem van rozzant írógépemen,
gyönyörű, ölelő teste van,
vakon is érzem az öreg billentyűzeten.
Kitapogatom,
ujjam begyével megérintgetem,
billegetem, simogatom,
sajgó szívem sötét fájdalom.

Magamra öregedtem – mondogatom,
E betűm, tündérem, hatalom...
jaj, mama,
hová tűnt E, többet nem láthatom?
Ölelgetöm nem ölelhetem,
tündérkedik csak toromon?

Bűnös szememet lesütöm,
fali lámpámat forgatom,
napfényességesem, pihentető
párnám ágyamon!
Rekedt torkomban siratom,
rejtegetem büntudatom, mellé-
ütöttem –
csúnyán szerettem.

E, mondogatom, E betűm, integethetsz,
integethetek, kékre-zöldre vertelek.
Most ujjaimmal billentyűzhetek,

elvarázsolt nincsem szolongathatom. –
Csúnyán szeretett.

Ami maradt, az marad.
Belőle is az marad,
amit meghagyok papírjaimon,
összegyűrhetem, széttaposhatom,
önmagamat kizökkenthetem. –
Este van és hol vagy,
valóságom és káprázatom,
édességesem, szépségesem,
sivárságom ellen Sívám,
L-alakú heverőn örvénylő angyalom?

Nem hittem, már magamban sem hittem,
szédelegtem a nincsből,
s követhetetlen-Em
csak átkarolt és magára vont,
észrevétlen-Em egy mozdulattal
magába tolt,
lába-karja szárnya volt,
Istenem, jaj Istenem!

Életem múlik az ütemeken,
akkor is ha egykor
leveli béka voltam,
akkor is, ha E
varangyos béka volt,

mocsárnak vagy palotának,
papoknak vagy katonáknak,
parasztnak vagy fővezérnek
hastáncosa volt.
Boldogságom napszámosa – most.

Istenem, jaj Istenem,
elvarázsolt nincsem szólongatom,
este van, már dél lesz,
reggel van és fény van,
fölébresztgetem, megszagolgom,
megízlelgetem Mindenséges-Em,
pompázatosom:
milyen érett teste, milyen elbódító
rózsakertje van!

Így becézgetem, úgy becézgetem
kétütemű párnáján
és írógépemen:
Indiám, Didikém, Húsvét-szigetem,
E-
gyetlenem!
Walpurgis-éjjelen
söprűdön suhanok,
te söprűnyelemen –
előlünk isten is
a pokolba oson.

Evidencia

Amíg élünk, legyünk szépek, lehetőleg,
azután meg tápláljuk a termőföldet.
Nyílik akác, virágzik a cseresznyefa,
valameddig felragyogunk szirmaikban.

Túl a völgyön

Túl a völgyön kőhegy, kőhalom.
Ablakod alatt lélek se jár, madár se jár,
csak én? Meg a tücsök húzza? De az nagyon?
Egyedül vagy-e, megőszült angyalom?
Megvan-e még sóhajos-szép fehér szobád?
Mint a mesében, néha-néha laktam ott.
Növényeid ma is megöntözted-e?
Áldott két kezedtől boldogabbak-e?
S a dús zöldön át az ablakon
merengsz-e a szép kilátásokon?
Túl a völgyön kőhegy, havas kőhalom.

Éjszakai eső után

Fekszünk az ágyunkon,
eső után,
jóízűen,
kényelmesen.
Tisztul az ég a város felett,
éjféltre jár,
s itt vagy velem.
Ablakod alatt
éjszakai buszok duruzsolnak,
már majdnem mindenki hazaért.
Fekszünk az ágyunkon,
arccal egymás felé.

Fekszem jó szagodban,
zuhanyoztál, zuhanyoztam,
az éjszakai fények is zuhanyoztak.
Látod-e, kedvesem, a redőny résein
irigységük édes aranyában
csillagok leskelődnek.
Szemed lehunytam,
szemem lehunytad,
kezünk és lábunk csöppet összeér
s egy-egy szép szó a szánkban
szendergő lelkünk melege-lángja.
Mosolyod mosolyom fényében lobban:

„Megőrizted magadat, kicsi lány,
énnekem,
látom gyermeki arcodat.”
„Megőrizted magadat, kicsi fiú,
énnekem,
látom gyermeki arcodat.”
Bimbi Maci füle elkopott,
elrongyolódott szegény a hányódásban,
de az utolsó szem fűrészporig
hűséges maradt.
Itt van,
velünk van,
bennünk él most már holtáiglan,
holtunkiglan.

Aludj, szemem fénye,
visszahódítjuk játékainkat,
kicsi korunkat,
aludjunk csak,
csöndesen és tisztán
alszom ma veled,
ahogy éjszakai eső után
a város fényei
s az örök gyerekek.

Kérlelő

Csak mindig annyira szeress,
mindig csak minden pillanatban,
tegnap és ma és holnap és rögtön,
hogy kezem és szívem és elmém ügyébe kapjam
a véges-végtelent –
arcod és kezed és szád,
egész ragyogó tested
vérköreiben a vágy
csak értem suhogjon, zengjen.

Csak mindig annyira szeress,
hogy szűgyen nélkül bevalljam neked:
nemcsak a szenvedés, nemcsak a hiány
és nemcsak a vágy űz tehozzád,
az öröm emel fel
szépséged és jóságod magasába,

csak mindig annyira szeress,
hogy legyen elég erőm megadni neked
a mindennapi testi-lelki örömet,
s megálljak veled békességben
e földön rendületlenül, mint súlyos,
mint könnyű és nehéz boldogságban súlyos
hegy és hegy fölött könnyű és tiszta
levegő, ég, nap, hold, csillagok,

csak mindig annyira szeress,
hogy fölkapják fejüket az emberek,
ránk nézzenek és felsóhajtsanak:
mégiscsak boldogan nő a fű,
virág lobban, gyümölcs terem,
a létezésnek értelme van,
jó látni, hogy Isten teremtményei
éppen egymáshoz illenek,

csak mindig annyira szeress,
hogy zengő-dadogó nyelvemen
olykor versben is elmondhassam neked:
Isten ajándéka vagy,
általad érzem az öröm ízét,
általad érzem magamat,
általad érezlek, szeretlek,
ahogyan élőt, árnyékot és fényt
érezni te tudsz, te szeretsz.

Este

Hagyjuk aszályos fájdalmunkat.
Babráljon a széttört magyar család
cserepeivel ki-ki magában, amerre jár.
Az összetartó gyermeki lélek is odavan.

Most csendes
és fáradt alkonyat színei rajzanak
e hegyek koszorúzta folyó
el-elcsituló víztükre felett.

Most így van ez. Így lát szemem.
S talán így lenne jó
napra nap, még a végső
besötétedés előtt.

Az alig vérző ég alatt
hogy jött és jött lefelé
a gyanútlan folyón
piros V-t hasítva
a kanyarban eltűnt hajó.

Beszóltam érted az ablakon,
főzted a vacsorát,
kihívtalak: – Gyorsan! Gyere!
...Nézd csak, elmegy az életünk,
s hová is lehetnék nélküled!

A szürkület homályos fátyolát
magára vonta fenn az ég.
Itt meg ott
előcsengettyűztek a csillagok.

E hegyoldalon
hamar besötétedem a tájba
fehér székemmel én is.
Ahogy fölöttem a vadcseresznyefa.
Törzsén kicsattant a macskaméz.
Óvatosan, szinte botorkálva
ereszkedő ágain szárnyra kelt
az esti csöndben, már gyümölcstelen,
mégis fürtös álmra kész.

Kedveseim tündérálmokkal alszanak
valahol a hegyeken túl, meg itt benn
a mesés, roppant rozoga házacskában.
Hasonló sorsa és
sorsom szerint enyém
a kis bogárkaszemű,
reggel mosollyal ébredő
hús-vér asszony.
Jobb perceimben szerelmesemnek becézem
a boldogságra boldogan gömbölyödöt.
Úgy jó elfogadnom, ahogy van.

Hegyoldali faházában
anyja-apja szelleme is benne van,
gyerekkori árvasága,
férje, sok jó poros szerszámával,
három kóbor fiacskája,
lányok öröme, ruhácskája,
s a visszajáró betörő.
A félelem is benne van.

Nem a föld és nem az ég az ok,
és nem is a múltba révedő
vrácsiki vagy zebegényi temető,
hanem a történelem-
ben gyökerező természetem,
az út, amelyen futni kell,
különben miért is lennének utak,
a bőrkabátos kizsákmányolók,
padlásunkon a poros fénysugár
– megkóstolom és elhagyom
édes-keserű gyermekkorom –,
a sok-sok út, a veszendő erény,
az örök keresésre késztető erő,
a kielégíthetetlen sors, a szomjúság,
mely az élet vizéért vezetett ide.

Lentebb, a falu fölött
hegyoldalra visz a kálvária.

„Felmegyünk oda?”
Majd egyszer felmegyünk oda.

Végtére is magamat kellene elfogadnom
úgy, ahogy vagyok.
Csak csitulna el a hajszott agyvelő,
e folyton sívó sivatagi por,
vetné ki magából a rossz magot
a sok-sok gyötrelmes redő,
nyugodna végre meg
a meztelen kis gyereklábak nyomát
égen és földön hiába kergető.

De gyors a lélek,
s messze csengő
Kós Károly
Erdélyt is visszazengő
templomának harangszava.

Csak engem lehetne elfogadni úgy,
ahogy a zebegényi kálváriát
stációról stációra
elfogadják a képzelt villanyok!
Irigyen ők is azt lesik,
hogyan fényeskednek fenn az égiek?

Itt, vagy ott
megállhatok-e végre úgy,
ahogy a fájdalomban született hegyek
fájdalmukat feledve állanak
az örök folyó felett?

Hűségesen és sóvárogva
elálldogálnék végre úgy,
ahogy Szőnyi képén
a fának támaszkodó paraszt
a Hold arany sugarainál
békésen várakozva álldogál
gyermekét szoptató asszonya felett.

Remekmű nem tűr magyarázatot.
A lélek, a szem, a kéz és az ecset
türelmes és tapintatos,
mint a festő népe:
e szegény
magyar család.

– Ezt akartad? Láthatod
a holdaranyba vont idillt
s a fáradt zöldeket.
De a kiszolgáltatottak szégyenét és zavarát
fel ne vedd!

Kiszolgáltatók nincsenek!
És nincs szégyen, sem zavar.

– S neked ki az apád, ki az anyád,
kihez tartoztok, gyerekek?
Van-e e földön oly család,
melyben ti is találtok
támaszt és vigaszt?
S az is talál-e bennetek?
Az irtás szélén, a fénylő Hold alatt,
agancsát vesztett szarvas áll.
Jelent ez itt még valamit?
Óvja az ég! Gyilkos golyók elől
nem védi meg e satnya sarjadék.

A súlyos és tömör hegyek fölül
egy-egy csillag csóvázva leszakad.
Határon innen, vagy határon túl
apám, anyám, vagy tán valamelyik
atyai barátom az?

Legyen bármelyik,
élő vagy halott,
mindegyik ott van,
ahol én vagyok.

Amíg vagyok
nekem adják teremő életük
érett gyümölcseit.
Tőlük kapok
munkát, kenyeret,
pénzt, gondolatot.
Általuk és velük
hétkrajcáros könyvekké váltom
szellemük.

Nehéz a mellkasom?
Forrásom elapad?
Mi bajom van itt
„családtalan”?

Nem vagyok magam!

Ősz hajjal álmodnak
és dolgoznak nekünk
drága öregeink!
Én is viszem, vigyük tovább
a könyveik, fiam!
Álmodj velük és álmodj velem,
virágozz, édes nemzetem!

Telik neked húrok pengetésire,
ne vedd könnyelműen,

s telik nekem
költeményre és szabadságra is.
Havas, esős, avagy aszályos évszakon
úgy szeretnek minket e dolgos szellemek,
mint saját fiaikat, unokáikat.
Nemzetemhez általuk
oly természetesen tartozom,
ahogy a hazai öcsi-hegyek
édes bátyjuknak hívják
a szent Kárpátokat.
Szakítsanak bár el tőlük
s az emlékeimtől is,
miként a beavatkozás,
a gyűlölet, a szégyen, az osztzkodás
elszakította tőlem
nagyobb és kisebbik fiam:
hozzám tartoznak ők,
miként az öregek,
s én hozzájuk tartozom,
mint magvetőhöz a mozdulat,
sarjadó vetéshez a remény,
éghez a csillag, folyamhoz kavics.
Hozzám tartoznak ők,
mint a gyermekkorom,
mint anyámhoz és apámhoz
eladott szülői házunk Vrácsikon,
mint házunk ajtajához

kutyánk és macskánk tartozott.
Ők már fényképen, napon,
örök napfényben fürdenek,
mert elszakíthatatlanok.

Mi bajom van itt
„családtalan”?
Míg lábamnál folyik a Duna
s kedvesem enni s inni ad,
s Itt valahol, ott valahol
Esett, szép, szomorú fejekkel
Négy-öt magyar
értem és érted is összehajol,
mi bajunk lehet, fiam?
És mégis: érdekel-e valakit,
hogy nélkülük úgy vagyok,
mint az utolsó magyar:
A nyáj, a csorda összetart,
csak a magyar hús szanaszét.
Kit érdekel, hogy nélkülük
úgy vagyok és úgy leszek,
mint elhagyott szék a hegyoldalon?
Kit érdekel, mi lesz velem,
ha elmennek az öregek
s nem tudom letörleszteni
nemzetemnek sok-sok adósságomat?

Mi lesz velünk,
ha ér, csermely és patak
kiszárad, s a vén folyam elapad?

.....
Múlton és jövődön mereng az Este,
Szőnyi kérődző tehene az udvaron,
mely a képhez ugyanúgy hozzátartozik,
ahogy te hozzám s én hozzád tartozom.

S mert oly törékeny a lombok csendje,
mint poharaké az asztalon,
szorongva nézek kedvesemre:

– Az élet vizéért jöttem,
s halálig szomjazom?

1998 augusztus

Tücsök

Fájdalomnak édes tücske,
össze vagyunk hegedülve,
úgy össze vagyunk dalolva,
hogy egymástól nem válunk el.

Szigetünkön, édenünkben,
tücsöknyelven: tücsöklyukban,
gyönyörünkben, fájdalomunkban,
égnek-földnek, hegynek-völgynek

húzzuk éjjel, húzzuk nappal,
elemeken, mennydörgésen,
villámfényes panelfalon
átlátszó és áthallatszó

halhatatlan ciripeléssel.

Piros bokor

Ablakunkba könnyökölve
nézegetjük életünknek
kis ősztői részletét.

Nézd csak, az a piros bokor
átvérzik a fehér gyolcson,
lehullt hóban piros-fehér.

Nem hullt le még minden levél,
bokor alatt: piros-fehér,
fenn a bokron: piros-fehér.

Könnyökölve mint két levél,
nem is gondolunk a földre –
piros-fehér, piros-fehér.

Ne félj

Őszül az ág, hull a levél,
külön-külön hullunk, ne félj.

Hulltomban is

Ha olyan könnyedén onthatnám
lábad elé életem színeit,
ahogy az őszi fák hullatják levelük,
hulltomban is megölelgetnék.

A Kis-Dunánál

Ne haragudjon ránk,
csöndjét nem zavarjuk.
Volt itt egy kis holtág.
Nem tudja, hogy hol van?

Én királyfi voltam,
Anna meg királylány,
uszkáltunk a vízben
holdas estéinken.

Megmondaná, kérem,
hogy őt hol találom?
Annáért a Dunát
önnek lehalászom!

– Ott van fenn az égben! –
mutatott a mélyben
didergő szép Holdra

és egy kicsit hosszan
és gyanakodva néztem
szép kis varangyomra.

Virág ha lobban

Virág ha lobban,
virág ha lobban:
milyen sokáig haldokoltam,
milyen sokáig haldokoltam!

Jéghegyek

havak

zuzmarák

fagyok

mélyhűtöttek

virágmagot,

mélyhűtöttek

virágmagot.

S virág ha lobban,

virág ha lobban:

jéghegyek

havak

zuzmarák

fagyok

ragyognak minden virágsziromban,

ragyognak minden virágsziromban.

Hazafelé

Kicsi gyerekként hazafelé, este,
apám erős háta mögött
szénásszekerünkön hanyatt fekve
néztem a csillagos eget
s ragyogott, ujjongott a lelkem.
Ott fönn a bizonyosság,
– látod, apám? – örök.
Utat mutat szekerünknek
a te fényes Göncölöd.

Nem volt a hazafelé vezető
dűlőutakon fény,
városi ostorlámpa, díszkivilágítás,
mégsem féltem, hogy nem érünk haza.
Fénylettek fönn a csillagok,
szállt a széna illata, s az úton,
mint a lelkem, meg-megcsillant
Szent János sok-sok fényes bogara.

Itt mennyi fény van körülöttem,
mennyi fény, de nincs e sötét
városi égnek csillaga, nincs e fényes
városi szekérnek szénaillata,
félelem recseg és ropog szívemben,
hogy nem érek haza, nem érek haza.

Az Isten cseresznyefája

Mikor a méhecskék az Úrnak dolgoznak,
virágról virágra boldogan poroznak
– magasságos egek, örvénylő mélységek! –
kékebbnél is kékebb foltozott kötényén
átsütő Napjával, zöldebbnél is zöldebb
pázsiton lépkedve fénysugár pálcával,
térdén és lábszárán beletörött füvel,
kicsit majdnem sután, jött a Lehetetlen
s mégis lehetséges. Teljes szerelésben
maga az Isten jött. – Hatalmas koronás,
micsoda erőd van! – bámultam rá bután.
Felséges tenyerén földlabdával egyben
istenszép virágot – de nem ám egy szálát! –
hanem egy királyi udvart is betöltő,
virágjába lobbant cseresznyefát hozott.
S élém tette szépen régi nagy pátronánk,
Gelencsér Mária s gyümölcsoltó apánk,
idős Benke József napfényes kertjébe.
– Ezt a hegyről hoztam, nem is kell ültetned! –
Én meg csak habogtam, ámultam, dadogtam,
néztem az istenfát, néztem az Öreget,
ittam az illatát csaknem térdre hulltan.
– Miatyánk Úristen, ki vagy a mennyekben... –
kezdtém volna nyomban, ő meg csak legyintett:

– Állj fel már a porból! Süket vagy? És vak is?
Emeld föl a fejed, addig, amíg fönn van!
Nézegetsd, gyönyörködj, ez itt a helyén van. –
Mit mondjon az ember egy ilyen Istennek?
– Hozott Isten – mondtam. A méhecskék pedig
dönögve dolgoztak, virágról virágra
mézért, cseresznyéért boldogan poroztak.

Életrajz helyett* a *Veszteség*hez

Az egész élet veszteség.
Mi pótolhatná hiányát?
A költészet?

Tegnap még volt remény, hogy lesz jövő,
most meg utszélre vetve
az emberi jószág roncsain
sirathatom a világot tehetetlenül.

Hiányzik egy kis virág,
vagy csak finom rajzolata,
egy édes hangulat,
mely ámuló csillagoknak küldené
virágzó hársak illatát,
hiányzik egy-egy régi tavaszi este,
az egészből egy kis részlet,
s nem tudom, mi bánt,
az egész hiánya mivégre öl meg.

Hiányzik néhány jóbarát,
hiányzik apám
és hiányzik anyám,
megbeszélhetném velük mindazt,
ami *azóta* történt,
barna és meleg kezük
kezembe venném
s néznénk csak együtt előre, hosszan

Himesünk és Zsömlénk
könnyes-nagy szemét a távolban,
s a diófánk alatt pihenő járom
hiányzó fiaimért nyakamban lehetne
boldogabb fáradozásom

– ó, a drága földdel érintkezve
hogyan húznám az igát!

De nem és nem és nem lehet.
Fogy az erőm.
Kitört a szabadság újra
s igám és álmom is elveszett.

Nem tudom, hogy e sajnálatos korban
miért is hiányzik ártatlanságom,
mit siratok lehullt rózsaszín szirmokon,
ifjúságon, esküdözésen, áruláson,
s mit számít az, hogy van-e még
s ha van, mivégre van
szükség
versre,
a világ gyémánttengelye mivégre görbe,
az egész élet mivégre veszteség.

De hát mit tudtál te
és mit tudtam én

a teremtéshez hozzáadni
valahogy úgy, mint az Isten,
ki a dolgát magányos jókedvében tette.
S mi lett belőlünk?

Boldog-szomorú emberiség
a szakadék szélén!
Valóban minden tagodra
egy-egy őrangyal vigyáz?

Köszönet mégis, Istenem
az egészért s minden részletért,
hogy 2002. augusztus 9-én,
mikor a szívem megszakadt,
vigyáztál rám s elküldted értem
legjobb őrangyalodat,
és visszaadtátok az életem.
Köszönöm, hogy velem van,
s hogy vele még egy kicsit
elnézegethetem
kertünk hol jeges, hol virágzó ágait.

* 1943-ban születtem Újvárfalván.

Tartalom

<i>Veszteség</i>	5
----------------------------	---

Csordítok nyírvizet

Csordítok nyírvizet	9
Koszorúzás	11
Örökség	13
Imádság	14
Ünnep	15
Elvágódás	16
Hûség	17
Jó utat	18
Hazatérés	20
Szekér a harangszóban	21
Virágok forradalma	22
Séta a Váci utcában	23
Fennakadt mozdulat	24
Örökség	25
A csönd is szót emel	27
Isten likas kötényében	28
Holdözön	30
Vonaton	31
Születésnap vers	32
Piros barackfa	33
Legalább egy kardvirágot	34

A nőnemű város	35
Gyár, díszben	37
Óezüstben	38
Villámfénynél	39
A beszélő szerszám	40
Arcom magasában	41
A fájdalom tücske	42
Otthontalan	43
Gyárnegyed	44
Időm múlása	45
Búcsú a fejkétől	46
Te, vitéz!	47
Vigye a mankóját	48
Szánalom	49
Esik	50
Az átmeneti állapot	51
Védtelenül	52
Hetvenhetedik tudósítás	53
Beszéd az autóbusz utasaihoz	55
Ajánlom magamat	57
Ceruza üres papírral	59
Kék mosoly	60
Szó	61

Változás

Változás	65
Kihantolt emlékezet	66

Gyerekkor	68
Ha felnő a gyöngyvirág	70
Történet	71
A legitimitás kérdéséhez	72
Elégia egy közönyös archoz	73
Folytatás	74
Életrajzi jegyzet	76
Kábulat	77
Álom	78
Éjfélkor	81
A csalhatatlanság tojásában	82
Könyörgés konkrét pofonért	83
Száttört dallam	84
A fegyverkovács dilemmája	85
Reggeli ima	87
A behelyettesített	88
Tükrök fogságában	90
Kockakő a pokolból	92
Hiábavalóság	93
Gyertyaláng	94
Várakozás az idő szakadékában	95
Levél	96
Örömhány	97
Teremtés	98
Panelmagány	99
Látogató	100
Irgalom	101
Az a kevés	102
Visszfény	103

„Gyönyörök kertje”	104
A tévé előtt	106
Az utolsó szó jogán	107
Ő	108
A hóhér éjjel	109
Hegedűszóló	110
Üzenet	112
Könnyű és fehér	114
Íratlan	115
Hagyaték	116
Görkorcsolyázók a téren	117
Az elhagyott ember	118
Lengyelország, 1981	119

A kihalt játszótér

A kihalt játszótér	123
Röptetés	124
A kép	125
Téli rózsza	126
Anyám	127
A kivilágított gyász	128
Ott	130
Hang a föld alól	131
Madárdal	133
Szobám közepén	134
Az én otthonom	135
Nem	137

Kiszakadt sorok	138
A jövő nyomortelepén	139
Épül az ország	140
Undor	141
Sírás	142
Egyedül	144
Morajlás	145
Köszörűs a tengerparton	146
A Nap gyermeke	148
Szavaim mélyén	152
Csendes	154
Antipánik	155
Félelem	156
Csilláros menny alatt	157
Szavak a palotába	159
Gyötrelem és átok	161
Mikor a csend zuhog	163
Tévedés	164
A veszendő por	165
A piros telefon	167
A várakozó	170
A boldog magány	171
Hanyattfekve	172
Tűnődés játék előtt	173
Jelek tavaszi kertben	174
A félretaposott cipősök	175

Halálig szomjazom

Ezredvégi játékok	181
Nyugtalanság	183
Nyugalomvágy	186
Helyzetkép, Címtelen <i>(15 év múlva)</i>	187
Birkózás	188
Menekülők a kukoricásban	189
Ima	190
Városi akác sóhaja	191
Ásó a kertben	192
Hideg szél fúj a fasorban	194
Gödörben	197
Zavar	202
Jók a fák is	203
Folyóparton	204
A csermely csillogó futása	205
Megyek a vers után	206
Költői napfogyatkozás	207
Vasalt ingben gyűrött lélekkel	208
Ócskapiac	209
Mint őseMBER	211
Levelek közt	217
Nagyapa gyermekkel	218
Mozdonysírató	219
Anyám keresi otthonát	222
Mint a gyermek	224
Kis magyar csillag	225
Hajnal <i>volt</i>	227

Árgélusra várva	228
Meglett, de...	230
Csendélet	231
Cseresznyevirág-variációk	232
Egyensúly	233
Sírbeszéd	234
Tihozzátok szólok	235
Simogató	236
Egyetlen-Em	237
Evidencia	240
Túl a völgyön	241
Éjszakai eső után	242
Kérlelő	244
Este	246
Tücsök	256
Piros bokor	257
Ne félj	258
Hulltomban is	259
A Kis-Dunánál	260
Virág ha lobban	261
Hazafelé	262
Az Isten cseresznyefája	263
Életrajz helyett a Veszteség hez	265

A Hét Krajcár könyvei

1993

Móricz Zsigmond: *Hét krajcár*, elbeszélések, reprint

Tamási Lajos: *Hazatérés*, válogatott versek

Benke László: *A kihalt játszótér*, versek

Varga Domokos: *Kutyafülűek*, novellák –

V. Domokos György: *És így tovább...*, szociográfia
(apa és fia munkája egy kötetben)

1994

Szabó Pál: *Tiszta búza*, válogatott novellák

Kuczka Péter: *Út a folyóhoz*, válogatott versek

1995

Benke László: *Gyalogos riportok*

Gergely Mihály: *Mi, gyalogrendűek*, korkép hetven jegyzetben

Molnár Zoltán: *Veszélyek és megfontolások*, válogatott novellák

1996

Vérrel virágzó 1956, negyven magyar költő versei, szerkesztette:
Benke László

Dékány Kálmán: *Árnyékgyár*, regény

Szeberényi Lehel: *Levelem küldöm inkák országából*, útirajz

Komoróczy Emőke: *Arccal a földön a huszadik század*, tanulmányok

1997

Varga Domokos: *Tisztelt családom, -od, -ja*, pedagógiai esszé

Dékány Kálmán: *A szerelem tornácán*, elbeszélések

Dékány Kálmán: *Diákvér, Az úrilány lovagja*, két kisregény

Somogyi Imre: *Kert-Magyarország felé*, szociográfia

Karácsony Sándor: *A cinikus Mikszáth*, esszé

Ünnepeink – műsorokra, köszöntőkre készülők könyve,
szerkesztette: Varga Domokos

1998

Kuczka Péter: *Határvidék*, tanulmányok

Harc és játszma: *a Nagy Lajos Társaság antológiája*,

szerkesztette: Szerdahelyi István

Szabadság és halál 1848-49. *Szem- és fültanúk híradásai*,

szerkesztette: Varga Domokos

Piros és fekete, válogatott versek a reformkortól napjainkig,

szerkesztette: Benke László

Gergely Mihály: *Bruegel varázslatai*, esszé, színes és fekete-fehér képek

Dezséry András: *Szabadítsatok meg az emlékeimtől*, emlékirat

Világvégi palota, versek, szerkesztette: Erdélyi Erzsébet és Nobel Iván

Varga Domokos: *Ritkaszerű magyar népmesék*

Molnár Géza: *Hőzárpor Budán*, válogatott novellák

Kuczka Péter: *Az utolsó kenet*, válogatott novellák

Bárany Tamás: *Kis magyar irodalomtörténet*, válogatott paródiák

Dékány Kálmán: *Toronykiáltás*, *Edzésben*, két kisregény

Derzi Sándor emlékkönyv, szerkesztette: Derzi Ottó és Varga Domokos

Tóth Endre: *Gyermekkorom krónikája*, emlékezések

1999

Anyanyelv, világnyelv – Bábel? – tanulmányok,

szerkesztette: Gergely Mihály

Varga Domokos: *Ritkaszerű magyar népmesék* 2. kiadás

Ünnepünk – műsorokra, köszöntőkre készülők könyve,

2. átdolgozott kiadás, szerkesztette: Varga Domokos

Ákody Zsuzsanna: *Földanyácska gyermekei*, regény

Dékány Kálmán: *A szív vására*, novellák és színmű

Katkó István: *Tabló babérlevelekből*, portrék

Kopré József: *Móricz Zsigmond „mindenese” voltam*, emlékirat

Varga Domokos: *Nem születünk szülőnek*, pedagógiai esszék

Kuczka Péter: *Seregek Ura*, versek

Kuczka Péter: *A torony*, vers

Dékány Kálmán: *Nőkön innen és túl*, regény

Magvető – *A magyar irodalom élő könyve*, szerkesztette: Móricz Zsigmond

2000

Varga Domokos: *Édesanyám sok szép szava*, regény
Bárány Tamás: *Zsibvásár*, versek prózában, félpercesek
Kadosa Árpád: *A Károly-laktanyától a Don-kanyarig*, emlékirat
Hendi Péter: *Rekviem egy jogászért*, novellák, színművek
Kádár Ferenc: *Levette kezét rólunk a Teremtő*, versek
Benke László: *Sértők és sérültek*, regény

2001

Varga Domokos: *Íróiskola – Tollforgatás mesterfokon*, esszék
Gergely Mihály: *Ébredj, emberiség!* röpirat hetven kiáltásban
Gergely Mihály: *Vége a MŰVÉSZETnek? Avagy: miért csiszolták a kőbaltákat?* – esszék
Csontos Gábor: *A boldogság korlátai*, elbeszélések
Siklós László: *Részeg halak*, regény
Benke László: *Halálig szomjazom*, versek – *Szélvízvölgye*, mese
Szalay Károly: *Fancsaliságok*, publicisztika
Molnár Géza: *Trombi, a kiselefánt*, mese
Nagy Mihály Tibor: *Szomjazó madár*, versek

2002

Ünnepeink – műsorokra, köszöntőkre készülők könyve,
szerkesztette: Varga Domokos, 3. kiadás
Varga Domokos válogatott művei:
 Víg játék – végjáték, búcsúkötet
 Kutyafülűek, novellák
 Ritkaszerű magyar népmesék
 Európa születése, esszé
 Herman Ottó, regény
 Fiúkfalva, regény
Bárány Tamás: *Államcsíny Paránában*, satirikus regény
Györffy László: *Pásztázó, magányerőből*, publicisztika
Bistey András: *A képviselő vidékre megy*, novellák
Illés Lajos: *Az Új Írás hőskora*, irodalmi történetek, emlékezők

2003

- Benke László:** *És hirtelen leszáll az este, Öregek menedéke,*
lírai szociográfia,
Bokor Levente: *Aranylázálom,* válogatott versek
Szalay Károly: *Fintorgások,* publicisztika
Molnár Géza: *Lángoktól ölelve,* regény
Bárány Tamás: *Rákóczi zászlai,* regény
Gergely Mihály: *A Kozmosz 15. törvénye,* fantasztikus regény
Csongor Rózsa: *A fekete hárászkendő,* novellák
Szöke Kálmán: *Szavak a némasághoz,* válogatott versek
Csák Gyula: *Egy május fejfájára,* válogatott novellák és kisregény
Varga Domokos: *Ritkaszép magyar népmesék*
Varga Domokos: *Nem születünk szülőknek,* pedagógiai esszék, 2. kiadás
Varga Domokos: *Vígjáték – végjáték,* búcsúkötet, utánnymás

2004

- Varga Domokos:** *Kamaszkrónika – vallomások és tünődések –*
Szuly Gyula: *A Krisztinaváros lovagjai,* regény
Nagy István: *Aki lemaradt a hajóról,* válogatott novellák
az író születésének 100. évfordulóján
Gergely Mihály: *Az artista balladája,* a szerző válogatása életművéből
Szalay Károly: *Arcok törött tükörben,* regényes portrék
Illés Lajos: *Irodalmunkkal Európában – tanulmányok, emlékezések*
Marafkó László: *Kukkoló,* kisregény
Sulyok Katalin-Siklós László: *Macska-élethalálharc,* regény
Tóth Endre: *A világ végén,* válogatott versek a költő 90. születésnapjára

A Hét Krajcár 2005-re tervezett kötetei

Vargha Gyula: *A végtelen felé*, válogatott versek és fordítások, szerkesztette Mészöly Dezső

G. Komoróczy Emőke: *A szellemi nevelés fórumai*, tanulmányok

Borbély László: *A lándzsa Longinusa és Az utca napos oldalán*, két kisregény

Bárány Tamás: *Fényes rokonság*, regény

Molnár Géza: *Csúcsok – szakadékok*, önéletrajzi regény

Csontos Gábor: *A Hortobágy szélén - Nádudvari beszélgetések – társadalomrajz*

Paizs Tibor: *A boldog bűn*, kisregény

Varga Domokos: *Kamaszkrónika – vallomások és tünődések –*, utánnyomás

Ünnepelnk – műsorokra, köszöntőkre készülők könyve, szerkesztette: Varga Domokos, utánnyomás

Varga Domokos: *Édesanyám sok szép szava*, regény

Csanádi Imre: *Hajnali káprázat*, válogatott versek, szerkesztette Alföldy Jenő

Tamási Lajos: *Keserves fáklya*, válogatott versek, szerkesztette Benke László

Benke László: *Veszteség*, válogatott versek

A kötetek megrendelhetők a 06-20- 574-05-45-ös
vagy a 34-28-146-os telefonszámon,
az Orpheusz és a Hét Krajcár kiadó címén,
levélben és személyesen: Benke László,
Magyar Írószövetség 1062 Bp., Bajza u. 18. félemeleti könyvtár

*...nem a semmi fáj nekem, az üres űr,
hanem a veszteség, a semmi fátyola,
mit mélyen eltemettem, mint e föld.
Te fájsz nekem, földem menyasszonya,
tündöklő suhanás, piros barackfám,
én is megérintettem vércsepp-szirmodat,
még gyümölcs előtt – te fájsz nekem
ifjúság, lelkem szegett szárnya,
mint fejszének kivágott fa, elárult képzelet,
szerelem lehullt virága, veszített rózsaszín.*

.....

*...Köszönet mégis, Istenem
az egészért s minden részletért,
hogy 2002. augusztus 9-én,
mikor a szívem megszakadt,
vigyáztál rám s elküldted értem
legjobb őrangyalodat,
és visszaadtátok az életem.
Köszönöm, hogy velem van,
s hogy vele még egy kicsit
elnézegethetem
kertünk hol jeges, hol virágzó ágait.*

Ára: 1480 Ft

Mindannyian szeretnénk életünkben szépségeket fellelni, rendet és harmóniát teremteni, mint ahogyan Benke László teszi ezt – a verseiben. Mi is szorongunk, sóvárgunk, búsongunk és ragaszkodunk, csak tán kevésbé tudjuk széttöredezett életünk cserepeit olyan jól komponált mozaikokba rendezni, kevésbé tudjuk erős érzelmeinket olyan egyszerű és közvetlen formába önteni, olyan vigasztaló vagy vigasztalanságukban is megragadó gondolatokban feloldani, mint ő. Keresetlenül, költői hangján természetesen szól létünk egészéről és apró részleteiről, nyíltan önmagáról, elfogódottan szereteteiről, szerelmeiről. Versei dísztelenek, de az egész életet csörgedeztetik. Meg-megállítják az időt, képek és gondolatok egységébe zárják a pillanatokot. Ahogy az élő történelem rajta hagyja vonásait a költő arcán, jellemén, magatartásán, viszonzásképpen ő a verseivel úgy próbálja megjelölni a világot, hogy annak az Istennek a képét is fel-felvillantja, aki akkor is fontos nekünk, ha egyáltalán nem hiszünk benne, ha nem segít rajtunk, sőt ha kiejt bennünket *likas kötényéből*, mint megmaradásra méltatlanokat.

Kurdi István

Ára: 1200 Ft

